

Erasmus School
of Economics

Bachelorscriptie

Sectie:

Accounting,
Auditing
and Control

Scriptiebegeleider:

Achaibersing

Naam:

Kartodikromo
319965

Datum en plaats:

14 juli 2011
Rotterdam

Hervormingen in de lease accounting

Het einde van de operational lease

Sedert 1976 maken de "standard-setters" een onderscheid tussen operational- en financial lease. Door het convergentie project van de IASB en FASB zal dit onderscheid gaan vervallen. Deze scriptie legt daarom de nadruk op de nieuwe lease regelgeving. Alle leases dienen op de balans te worden verantwoord. Hiermee wordt de vergelijkbaarheid en de betrouwbaarheid van de jaarrekening vergroot. Het invoeren van de nieuwe regelgeving brengt voor de ondernemingen verschillende problemen met zich mee, die in deze scriptie worden besproken. Tot slot is er een case study bij Philips en Fugro afgenomen, waarmee het effect van de nieuwe lease regelgeving duidelijk wordt gemaakt.

Voorwoord

Waarde lezer,

Voor u ligt mijn bachelorscriptie die ik geschreven heb, ter afsluiting van mijn studie Bedrijfseconomie en Economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Het onderwerp dat gedurende deze scriptie centraal staat, is leasing. Mijn interesse voor dit onderwerp is bij het vak Inleiding Accounting in mijn eerste jaar ontstaan. Ik vond het zeer merkwaardig dat er een onderscheid tussen de lease-vormen was en dat elke lease-vorm weer zijn voor- en nadelen had. Sindsdien ben ik mezelf gaan afvragen waardoor dit komt. Onlangs is dit onderwerp bij het werkcollege Externe Verslaggeving de revue gepasseerd. Tijdens dit college is naar voren gekomen dat de regelgevende instituten het onderscheid tussen de leasevormen willen gaan afschaffen. Jammer genoeg zijn niet al mijn vragen bij het werkcollege beantwoord, wat ertoe heeft geleid dat ik mijn scriptie over leasing ben gaan schrijven.

Gedurende het schrijfproces van deze scriptie heeft de heer Achaibersing mij altijd bijgestaan en indien ik vragen had, dan kon ik hem altijd mailen of bellen. Bij deze wil ik dan ook de heer Achaibersing bedanken voor zijn hulp en tijd.

Fabricio Kartodikromo
Juli, 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord	I
Inhoudsopgave	3-5
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
1.1 Inleiding	7
1.2 Probleemstelling	7
1.3 Deelvragen	8
1.4 Aanleiding tot de probleemstelling en de doelstelling	8
1.5 Methodologie	9
1.6 Opzet	9
Hoofdstuk 2: De huidige lease regelgeving	11
2.1 Inleiding	12
2.2 Leasing	12
2.3 Soorten leasevormen	13
2.3.1 Financial lease	13
2.3.2 Operational lease	14
2.3.3 Sale- and leaseback	15
2.3.4 Service leasing	15
2.4 Criteria voor de leasevorm	16
2.5 De voor -en nadelen van de leasevormen	18
2.6 Samenvatting en conclusie	19
Hoofdstuk 3: De tekortkoming van de huidige lease regelgeving	21
3.1 Inleiding	22
3.2 'Risk- and reward' systeem	22
3.3 Effecten van het 'Risk- and reward' systeem	23
3.4 'Rule based' en 'Principle based'	24
3.5 Overige kritiekpunten	24
3.6 Samenvatting en conclusie	25

Hoofdstuk 4: De nieuwe lease regelgeving	27
4.1 Inleiding	28
4.2 Discussion Paper	28
4.3 Exposure Draft	30
4.3.1 Lessee accounting	30
4.3.2 Lessor accounting	31
4.4 Overige veranderingen	32
Sale- and leaseback	
Directe kosten	
4.5 Samenvatting en conclusie	32
Hoofdstuk 5: Visies op de nieuwe lease regelgeving	34
5.1 Inleiding	35
5.2 Visies/kritiekpunten van de critici	35
5.3 Samenvatting en conclusie	38
Hoofdstuk 6: De nieuwe lease regelgeving in de praktijk	40
6.1 Inleiding	41
6.2 De gevolgen	41
6.2.1 De financiële ratio's	41
6.2.2 Bedrijfsmatig	43
6.2.3 Het verantwoorden van de kosten	44
6.3 Case study	45
6.3.1 Case 1: Fugro NV	46
6.3.2 Conclusie case 1: Fugro NV	49
6.4 Case 2: Philips NV	50
6.4.2 Conclusie case 2: Philips NV	53
6.5 Fugro NV en Philips NV	54
6.6 Samenvatting en conclusie	56
Hoofdstuk 7: Conclusie	58
7.1 Inleiding	59
7.2 Deelvragen	59

7.3	Conclusie	62
Hoofdstuk 8:	Literatuurlijst	64
Bijlage 1:	Verschillen tussen sectoren door de nieuwe lease regelgeving	68
Bijlage 2:	Verschillen tussen landen door de nieuwe lease regelgeving	68
Bijlage 3:	Vaste activa in lease (Fugro)	69
Bijlage 4:	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (Fugro)	69
Bijlage 5:	Geconsolideerde balans Fugro NV	70
Bijlage 6:	Externe kosten (Fugro)	71
Bijlage 7:	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (Fugro)	71
Bijlage 8:	Verplichtingen van Philips in het jaar 2010	72
Bijlage 9:	Balans van Philips NV 2010	73/74

1

De inleiding

H 1.1 Inleiding

Wanneer ondernemers met een onderneming willen beginnen, hebben zij diverse productiefactoren nodig. De meest, essentiële productiefactor is kapitaal. Wat vervolgens op de tweede plaats komt, is de activa. Activa kunnen uit onroerend goed of roerend goed bestaan. Om deze te kunnen bemachtigen, heeft de ondernemer de mogelijkheid om deze met eigen kapitaal te kopen. Of diegene kan ertoe besluiten om een lease-overeenkomst te gaan afsluiten zodat hij op deze manier het goed ook tot zijn beschikking krijgt. Wat een lease-overeenkomst is, hebben de International Accounting Standard Board (IASB) en de Raad voor Jaarverslaggeving (RJ) als volgt gedefinieerd;

“Een lease-overeenkomst is een overeenkomst waarbij de contractpartij - de lessor - het recht van gebruik van een actief voor een overeengekomen periode en voor een bepaalde vergoeding aan de andere contractpartij - de lessee - afstaat.” (IAS 17.4 en RJ 292.102)

Sinds 1976 maakt de Financial Accounting Standard Board (FASB) een onderscheid tussen de lease-overeenkomsten. (Lückerath-Rovers, 2007) Enerzijds bestaat er de operational lease en anderzijds de financial lease. Het verschil hiertussen is voornamelijk het dragen van de risico's en het behalen van voordelen die uit het in bezit hebben van het leaseobject kunnen voortvloeien. De IASB en de RJ hanteren ook deze criteriapunten bij het onderscheid maken tussen deze twee soorten lease-overeenkomsten.

Bij het verwerken van deze lease-overeenkomsten in de jaarrekening komt het daadwerkelijke verschil naar voren. Bij operational lease hoeft de lessee, de huurder, het actief niet op de balans te zetten omdat zij niet over het economische eigendom beschikt. Bij financial lease wordt het economische eigendom volledig aan de lessee overgedragen waardoor de lessee verplicht is om het actief op de balans te zetten.

Het niet activeren van het leaseobject op de balans van de lessee, wat bij operational lease het geval is, heeft zowel internationaal als nationaal voor veel vraagtekens gezorgd. De kwalitatieve kenmerken van de jaarrekening, zoals de vergelijkbaarheid en de betrouwbaarheid, worden door het niet activeren verslechterd. In 2006 hebben de IASB en FASB in een Exposure Draft voorgesteld om het onderscheid tussen operational- en financial lease te laten vervallen. Hierdoor dienen alle lease-overeenkomsten op de balans te komen. Deze nieuwe regeling zal in 2013 van kracht zijn.

H 1.2 Probleemstelling

Naar aanleiding van het voorgenomen besluit van de FASB en de IASB om het onderscheid tussen operational- en financial lease te verbieden, is de volgende probleemstelling tot stand gekomen: *“Hoe zullen ondernemingen met de gevolgen van het activeren van operational lease op de balans omgaan?”*

H 1.3 Deelvragen

Om de bovenstaande probleemstelling te kunnen beantwoorden, zullen de volgende deelvragen eerst beantwoord moeten worden;

- Wat houdt de huidige lease regelgeving in?
- Wat zijn de economische voor -en nadelen van de leasevormen?
- Wat zijn de tekortkomingen van de huidige lease regelgeving?
- Wat houdt de nieuwe lease regelgeving in?
- Wat zijn de grote verschillen tussen de nieuwe en de oude regelgeving?
- Wat zijn de gevolgen van de nieuwe lease regelgeving?
- Hoe denken de critici over de nieuwe lease regelgeving?

Ten slotte zal een case study worden afgenomen. Hiermee zal het effect van de nieuwe regelgeving duidelijk worden gemaakt door twee jaarrekeningen conform de nieuwe lease regelgeving op te stellen en vervolgens, gebaseerd op de nieuwe balans, de financiële ratio's te herrekenen. Tot aan deze case study is alles vrij theoretisch en gebaseerd op wat in de literatuur en artikelen staat. De deelvraag die hierbij wordt gesteld, is;

- Hoe zal de nieuwe regelgeving in de praktijk werken?

H 1.4 Aanleiding tot de probleemstelling en de doelstelling

Voorheen hoefde de lessee die gebruik maakte van de operational lease, het actief niet op de balans te activeren omdat hij niet over het economische eigendom van het goed beschikte. Door de nieuwe regelgeving is de lessee verplicht het actief op de balans te activeren. Hierdoor zullen de kengetallen en de ratio's, zoals de current ratio, achteruitgaan wat vervolgens erop duidt dat het slechter met de onderneming gaat. Ondernemingen die uitvoerig van operational lease gebruik maken, zullen door deze regeling het hardst worden getroffen.

Deze scriptie zal onderzoek doen naar de gevolgen voor ondernemingen en daarmee aantonen hoe deze ondernemingen met de nieuwe regeling zullen omgaan. Indien zij alle operational lease-overeenkomsten op hun balans opnemen, dan zal de continuïteit van de onderneming worden verstoord. Immers, uit het onderzoek van Lückerrath-Rovers (2007) komt naar voren dat ondernemingen die gebruik maken van operational lease, een grotere kans hebben om failliet te gaan. De facto zal met deze nieuwe regeling de kans op faillissement dus worden vergroot.

Naast de ondernemingen die alleen gebruik maken van operational lease, zijn er ook ondernemingen die een mix van lease-overeenkomsten hebben. Dat wil zeggen; een deel financial lease en een deel operational lease. In deze scriptie zal ook dit "soort" bedrijven worden behandeld omdat zij ook met de nieuwe regelgeving te maken hebben. Zij zullen hoogstwaarschijnlijk anders reageren dan de ondernemingen die alleen operational lease hebben.

Het uiteindelijke doel is om een voorspelling te kunnen geven over hoe ondernemingen dienen te handelen voordat zij met de nieuwe lease regelgeving worden geconfronteerd.

H 1.5 Methodologie

Bij het schrijven van de scriptie wordt gebruik gemaakt van literatuur, artikelen en twee jaarrekeningen. De literatuur wordt voornamelijk gebruikt bij het stuk van de huidige lease regelgeving. Waar de literatuur zich uitermate perfect voor dient, is voor het stuk van de voor- en nadelen van de huidige lease regelgeving. Daarnaast passen de (wetenschappelijke) artikelen over de huidige lease regelgeving ook bij dit stuk. Niet alle voor- en nadelen zullen altijd expliciet in de literatuur worden vermeld. Om de ‘echte’ voor- en nadelen te vinden, is het beter om gebruik te maken van de artikelen waarin de critici meestal hun mening uitvoerig laten horen.

Bij het stuk van de nieuwe lease regelgeving zal ook gebruik worden gemaakt van artikelen. Dit, vanwege het feit dat het nog in ontwikkeling is, en gezien de tijd die tekort is om nu een boek daarover te gaan schrijven.

Voor het aanduiden van de verschillen tussen de huidige- en nieuwe lease regelgeving zal de literatuur worden gecombineerd met de artikelen. Het gebruik van de literatuur is voornamelijk bedoeld voor de huidige regelgeving, het gebruik van de artikelen is bedoeld voor de nieuwe regelgeving. Op basis van de bevindingen die hieruit voortvloeien, kunnen de verschillen duidelijk worden gemaakt.

Tot slot het stuk van de case study. Hiervoor worden er van twee jaarrekeningen; Fugro NV en Philips NV gebruik gemaakt. Om het effect van de nieuwe lease regelgeving te onderzoeken, is het beter om een jaarrekening van een onderneming te gebruiken die alleen maar gebruik maakt van operational lease en van een jaarrekening van een onderneming die van zowel de financial lease als de operational lease gebruik maakt. De literatuur en artikelen dienen zich uitstekend voor dit onderdeel. Deze zullen hier eerst apart worden gebruikt en daarna worden zij aan het eind gecombineerd.

H 1.6 Opzet

Hoofdstuk twee bespreekt de huidige lease regelgeving. Voordat de huidige lease regelgeving ter sprake komt, zullen eerst een aantal definities worden gegeven die betrekken hebben tot het onderwerp leasing. Hierdoor worden misverstanden voorkomen. De huidige lease regelgeving bestaat uit een viertal leasevormen. In het voorstel dat de IASB en de FASB hebben gedaan, betreft de twee hoofdzakelijk leasevormen; financial en operational lease. Gezien het feit dat het voor een onderneming wel degelijk van belang is voor welke leasevorm zij kiezen, zal in dit hoofdstuk hier kort aandacht aan worden besteed waarna de voor- en nadelen van elke leasevorm worden behandeld.

In hoofdstuk drie komen de visies van de critici op de huidige regelgeving ter sprake. Ieder persoon interpreteert een standaard volgens zijn of haar normen en waarden. Dit hoofdstuk richt zich voornamelijk op de kritiek die op de huidige regelgeving wordt gegeven. Hiermee wordt een link gelegd met het voorstel van de nieuwe lease regelgeving. Het doel hiervan is om aan te tonen of de IASB en de FASB deze kritiekpunten op de huidige lease regelgeving willen aanpakken. Indien de IASB en FASB de kritiekpunten ten harte zullen nemen, zullen zij in het nieuwe voorstel hier aandacht aanbesteden. Tevens zullen zij aangeven hoe zij dit willen aanpakken.

Hoofdstuk vier gaat over de nieuwe lease regelgeving. Eerst zal het voorstel uiteen worden gezet waardoor men een beeld krijgt waarover het gaat. Vervolgens worden de veranderingen ten opzichte van de oude regelgeving besproken.

Hoofdstuk vijf gaat, net als hoofdstuk 3, over de visies van de critici op de lease regelgeving. Echter, nu zal de nadruk op de nieuwe regelgeving liggen.

Hoofdstuk zes bestaat uit twee delen waar in het eerste deel een uiteenzetting wordt gegeven over de gevolgen van de nieuwe lease regelgeving. Samenhangend met de gevolgen en met het eerder besproken voorstel wordt in het tweede deel een case study afgenomen die aan de hand van twee jaarrekeningen van twee verschillende ondernemingen worden gedaan. Het doel hiervan is om aan te tonen hoe groot het effect van de nieuwe regelgeving in de praktijk is.

In hoofdstuk zeven zullen kort de deelvragen worden beantwoord waarna de conclusie op volgt.

2

De huidige lease regelgeving

H 2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt besproken wat de huidige regelgeving inhoudt. De huidige lease regelgeving betreft drie standaarden; de Financial Accounting Standard Board Statement Number 13. (FASB No. 13), International Accounting Standards 17 (IAS 17) en de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 292 (RJ 292).

Voor ondernemingen die de United States General Accepted Accounting Standards (US GAAP) hanteren bij het opstellen van de jaarrekening, dienen de standaarden van de Financial Accounting Standard Board (FASB) te gebruiken. De standaard FASB No. 13 is voor hen van belang bij leasing. Ondernemingen die hun jaarrekening op basis van de International Financial Reporting Standards (IFRS) van de International Accounting Standard Board (IASB) opstellen, moeten bij leasing IAS 17 hanteren. Tot slot de ondernemingen die de RJ hanteren. De RJ 292 is voor de ondernemingen bedoeld die onder de Nederlandse wet- en regelgeving vallen. Niet alle ondernemingen die hieronder vallen dienen de RJ te hanteren. Ondernemingen die beursgenoteerd zijn, moeten sinds 2005 hun jaarrekening conform de IFRS op te stellen. (Klaassen et al., 2008)

Vervolgens wordt op de verschillende leasevormen ingegaan waarna bij elke leasevorm de voordelen- en nadelen worden besproken. Tot slot wordt dit hoofdstuk met een samenvatting en een conclusie afgesloten.

H 2.2 Leasing

Voordat op de huidige lease regelgeving wordt ingegaan, is het van belang het begrip ‘leasing’ eerst te gaan definiëren.

In het boek ‘Leasing’ van Van Hees (1997) wordt het begrip leasing als volgt gedefinieerd: *“Leasing blijkt in de praktijk te worden gebruikt als verzamelnaam voor een grote variëteit van overeenkomsten.”*(Hees, van, 1997) Deze definitie is vanuit een juridische perspectief gegeven.

Wat de definitie van leasing vanuit het economisch perspectief is, is moeilijk te bepalen. Het begrip is aan tijd en plaats (en land) onderhevig waardoor het moeilijk is om een uniforme definitie te geven. In het verleden is weliswaar meerdere malen gepoogd om een economische definitie aan het begrip leasing te geven; *“Leasing is een overeenkomst voor het gebruik van een bedrijfsmiddel gedurende een bepaalde periode. Een periode die in relatie is met de economische levensduur van het desbetreffende bedrijfsmiddel als zelfstandige eenheid”.* (Mijjer, 1996) *“Leasing is voor ondernemers, die willen investeren zonder aantasting van hun eigen vermogen en zonder opnemng van krediet”.* (Amro Bank, 1979) en *“Met de term “leasing” wordt in het algemeen een duurovereenkomst aangeduid. Door het aangaan van de overeenkomst verplicht de ene partij, de leasegever, zich om de andere partij, de leasenemer, in staat te stellen tijdens de duur van de overeenkomst gebruik te maken van het object van de lease-overeenkomst, in ruil voor een - in beginsel geldelijke - tegenprestatie van de leasenemer”.* (Hees, van , 1997)

Zoals te lezen is, lopen de definities nogal uiteen. De definities hebben wel raakvlakken met elkaar; het gaat over een overeenkomst waarbij de economische levensduur van belang is, leasing tast de liquide middelen van de onderneming niet aan en dat de lessor het object ter beschikking stelt aan de lessee in ruil voor een tegenprestatie.

Om vervolgens een link te leggen tussen de juridische definitie en de economische definities zijn bepaalde kenmerken zichtbaar die met elkaar overeenkomen. Een lease-overeenkomst wordt tussen twee verschillende partijen gesloten; de eigenaar van het goed, deze wordt ook wel de lessor genoemd, en de huurder van het goed, deze wordt de lessee genoemd.

Gezien de relatieve, kleine invloed die de auteurs op de regelgevende instituten kunnen hebben, is het wellicht verstandiger om de definities van de regelgevende instituten als uitgangspunt te nemen. De RJ en de IASB definiëren het leasecontract, ofwel de 'lease-overeenkomst', tussen de lessor en lessee als volgt: *“Een lease-overeenkomst is een overeenkomst waarbij de contractpartij - de lessor - het recht van gebruik van een actief voor een overeengekomen periode en voor een bepaalde vergoeding aan de andere contractpartij - de lessee - afstaat.”* (IAS 17.4 en RJ 292.102)

H 2.3   Soorten leasevormen

Wat de juridische definitie van leasing reeds aangaf, was dat onder leasing ook andere overeenkomsten worden verstaan. Hierdoor wordt de toepasbaarheid van de standaard IAS 17 en de RJ 292 vergroot. De overeenkomsten waarin de huurder het gebruiksrecht over het actief verkrijgt maar toch geen echte lease-overeenkomst aangaat, zullen ook onder deze standaarden vallen. Een voorbeeld van zo'n overeenkomst is; de outsourcing overeenkomst.

Het bovenstaande soort van leasing komt in mindere mate voor dan de volgende soorten leasing: financial lease, operational lease, sale- and leaseback en serviceleasing. De eerste twee genoemde soorten van leasing komen het vaakst voor. Het onderscheid tussen operational lease en financial lease is in 1976 door de FASB gemaakt. (Lückerath-Rovers, Mijntje, 2007)

Vervolgens hebben de RJ en de IASB dit onderscheid ook in hun regelgeving geïmplementeerd. Op dit onderscheid is er veel kritiek geweest, voornamelijk negatieve kritiek. Daarom zal gedurende deze scriptie ook de nadruk op de twee hoofdvormen van leasing worden gelegd. Bij de andere twee soorten leasing zal worden volstaan met een korte omschrijving.

H 2.3.1   Financial lease

De IFRS en de RJ definiëren financial lease als volgt: *“Een lease-overeenkomst waarbij de voor -en nadelen verbonden aan het eigendom geheel of nagenoeg geheel door de lessee wordt gedragen; het juridische eigendom kan, maar hoeft niet, uiteindelijk te worden overgedragen door de lessor aan de lessee”.* (IAS 17.4 en RJ 292.102)

De lease dient bij de lessee en de lessor op de financiële overzichten verwerkt te worden. Gezien de definitie van financial lease is het evident dat de lessee het leaseobject moet zien alsof hij het actief gekocht heeft. Om de implicaties van deze leasevorm op de balans en de winst- en verliesrekening van zowel de lessee als de lessor zichtbaar te maken, zal daar aandacht aan worden besteed.

De lessor zal de waarde van het actief dat wordt verhuurd onder de post 'Vorderingen' of 'Financiële Vaste Activa' plaatsen. Waar dit bedrag daadwerkelijk hoort, is men nog niet over uit. Tot er nog geen definitief besluit is genomen waar dit bedrag behoort, is het toegestaan om het onder één van deze twee posten te plaatsen. (Ernst & Young, 2010) De leasebetaling die de lessor van de lessee ontvangt, moet blijkens RJ 292.309 worden gesplitst in een aflossingsdeel en een realisatiedeel.

De lessee dient het geleasede actief volgens de definitie van financial lease op haar balans te activeren. Het bedrag dat moeten worden geactiveerd, is de reële waarde van het leaseobject op het moment dat de lease-overeenkomst wordt aangegaan. Aan de creditzijde moet de lessee een post 'Leaseverplichtingen' opnemen. Het bedrag dat daar moet staan, is de contante waarde van de leaseverplichtingen. Wanneer de reële waarde de contante waarde van de minimale leasebetalingen overstijgt, zal een bedrag dat gelijk is aan dat laatste moeten worden geactiveerd. (Ernst & Young, 2010) Kosten die bij het afsluiten van een lease-overeenkomst bijkomen, zoals afsluitkosten van de lease-overeenkomst, mogen mee worden genomen in de waardering van het leaseobject. Nu het actief bij de lessee op de balans staat, en de lessee over het economisch eigendom bezit, mag de lessee op het actief afschrijven. Aan de creditzijde zal door de aflossingen de post 'Verplichtingen' afnemen.

De leasebetalingen die de lessee moet verrichten, wordt door middel van de annuïteitenmethode¹ bepaald. Het voordeel van deze methode is dat de lessee elk jaar hetzelfde bedrag betaald, mits geen herwaardering van het actief is geweest. Het bedrag dat moet worden betaald, bestaat uit een aflossingsdeel en een rentebestanddeel. Deze zullen beiden ten laste van de winst- en verliesrekening worden gebracht.

H 2.3.2 Operational lease

Met operational lease worden overeenkomsten bedoeld, waarin de lessee het recht heeft op het tijdelijk gebruik van het leaseobject. De IASB en de RJ typeren overeenkomsten die geen financial lease zijn, als operational lease. (IAS 17.4 en RJ 292.102)

In de Nederlandse situatie is operational lease grosso modo te vergelijken met huur. De overeenkomst tussen deze twee is dat de gebruiker, de lessee, het object mag gebruiken, en daarover de voor- en nadelen van de eigendom niet hoeft te dragen. Echter, hier staat wel

---

¹ Bij de annuïteitenmethode wordt eerst de netto contante waarde berekend, waarna dit bedrag wordt herleid tot een contant jaarbedrag, genaamd de annuïteit, dat gaarne de leaseperiode van kracht is. (Bos, van den, 2008)

tegenover dat de lessor meer verplichtingen heeft dan bij de normale huur. De lessor dient zorg dragen over het onderhoud en bij eventuele uitval van het leaseobject moet de lessor dit vervangen door een nieuw object.

Bij operational lease zullen de implicaties voor de balans en winst- en verliesrekening voor de lessee aanzienlijk minder zijn dan bij financial lease.

Bij de lessor blijft het actief, net als bij financial lease, ook op de balans staan. Kosten die ontstaan bij het afsluiten van de lease-overeenkomsten mogen, hetzij in de boekwaarde worden opgenomen, hetzij ten laste van de winst -en verliesrekening worden gebracht. Volgens de IAS 17.52 is deze wijze verboden en is het louter toegestaan om deze kosten direct in de boekwaarde van het leaseobject te verwerken. Afschrijvingen en waardeverminderingen moeten, net als een normaal actief worden behandeld, en zijn voor rekening van de lessor. De leasebetalingen die door de lessee worden gedaan, zullen bij de lessor als netto-omzet worden verantwoord. Wanneer een materieel schuld ontstaat, doordat de lessee de leasebetaling moet betalen, dan wordt deze onder de post 'Vlottende Activa' opgenomen.

Het verschil met financial lease is dat de lessee het actief niet hoeft te activeren en aan de creditzijde geen verplichting hoeft op te nemen. De leasebetalingen die de lessee moet verrichten, geschieden via de winst- en verliesrekening. Indien de lessee een vooruitbetaling aan de lessor heeft gedaan, dan zal zij dat bedrag aan de actiefzijde moeten activeren.

Bij de volgende soorten van leasing wordt niet uitgebreid op ingegaan. Deze zijn niet relevant voor het onderzoek en hebben geen betrekking op de voorgestelde, nieuwe lease regelgeving.

H 2.3.3 Sale- and leaseback

Het begrip bestaat uit twee elementen; sale en lease back. Een onderneming kan besluiten om haar actief aan een ander te gaan verkopen (sale) met als voorwaarde dat zij het gebruiksrecht over dat actief blijft beschikken. Wanneer de onderneming gebruik wil maken van het actief dan kunnen zij het terug leasen. (lease back) Het voordeel van deze methode is dat door de verkoop de onderneming over meer liquide middelen bezit en dat de financiële ratio's verbeteren. (Böhmer-Visser, 2001) Voor ondernemingen die het financieel moeilijk hebben, biedt deze mogelijkheid uitkomst. Het leasen kan op twee manieren geschieden; financial lease of operational lease. Wat de implicaties van dit soort leasevormen op de financiële overzichten zijn, is zojuist besproken.

H 2.3.4 Service leasing

Het voornaamste kenmerk van service leasing is het onderhouden van het leaseobject. Hierbij wordt ook een onderscheid gemaakt tussen financial lease en operational lease. Indien de lessor zich heeft verplicht om zorg te dragen voor het onderhoud van het leaseobject dan spreekt men over

operational service lease. Voor de lessor is het ook van groot belang dat het object nog goed intact blijft. Dit, met het oog op de verkoopbaarheid van het lease object na de leaseperiode. Wanneer de lessor vrijwillig aangeeft dat hij het onderhoud wil verrichten dan spreekt men over financial service lease. Ook hierbij heeft de lessor er baat bij dat het leaseobject nog goed intact blijft. Bij de verkoop wil de lessor een zo hoog mogelijk opbrengst hebben. Wanneer het object is verwaarloosd dan brengt het minder op.

H 2.4 Criteria voor de leasevormen

Voor een onderneming is het van belang met welk soort lease-overeenkomst zij te maken heeft. Zoals reeds in de vorige paragraaf naar voren is gekomen, is dat het soort lease-overeenkomst van belang is bij het opstellen van de financiële rekeningen. Vragen die hierbij gesteld moeten worden, zijn; moet het actief worden geactiveerd? Hoe moeten de leasebetalingen in de winst- en verliesrekening worden verantwoord?

Om een lease-overeenkomst als financial lease of operational lease aan te duiden, wordt de leaseoverkomst op vijf criteria punten van IAS 17.10 beoordeeld:

- het leaseobject komt in eigendom van de lessee aan het einde van de leaseperiode;
- de lessee kan het leaseobject kopen voor een prijs die aanzienlijk lager ligt dan de reële waarde op het moment dat deze optie kan worden uitgeoefend. Daarnaast moet het redelijkerwijze in te schatten zijn dat men deze optie zal uitoefenen;
- de leaseperiode heeft betrekking op de economische levensduur van het leaseobject;
- de contante waarde van de minimale leaseverplichtingen moet gelijk zijn aan de reële waarde van het leaseobject;
- het leaseobject heeft alleen een bepaalde waarde voor de lessee.

De FASB hanteert van de hier bovengenoemde eisen de eerste vier bij het classificeren van de lease. De Nederlandse variant, de RJ, verlangt bij punt drie en punt vier een additioneel gegeven om de lease als financial lease aan te merken. Bij punt drie vereist de RJ dat de leaseperiode betrekking heeft op 75% van de economische levensduur van het leaseobject. Bij punt vier dient bij aanvang van de lease-overeenkomst de contante waarde van de leaseverplichtingen minimaal 90% of meer zijn. Inmiddels heeft de FASB deze additionele vereisten ook in hun framework geïmplementeerd.

Op elk van deze vereisten wordt thans dieper op ingegaan;

Op de eerste vereiste "Leaseobject komt in eigendom van de lessee aan het einde van de leaseperiode" behoeft geen verdere uitleg. Het object komt op het einde van de leaseperiode aan

de lessee toe, of niet. In de lease-overeenkomst zal duidelijk worden wat de afspraken zijn en hoe de gang van zaken is geregeld.

De tweede vereiste benodigt wel verdere uitleg. In de lease-overeenkomst zal een 'calloptie' worden opgenomen. Hiermee wordt bedoeld dat de lessee een uitoefeningsprijs zal uitoefenen, met als voorwaarde dat deze lager is dan de op dat moment geldende marktwaarde van het leaseobject. Gesteld dat dit in de toekomst gebeurt, dan zal de lessee het leaseobject kopen. Voordat de calloptie daadwerkelijk wordt uitgeoefend, is het voorts ook aan andere factoren onderhevig. Voorbeelden van deze factoren zijn; bijzondere waardevermindering van het leaseobject, het aantal jaren voordat de optie wordt uitgeoefend en het type object dat wordt geleased.

De derde vereiste gaat er impliciet vanuit dat de lessee een financial lease aangaat omdat de optie tot koop door individuele beweegredenen niet toereikend is. Bij koop maakt de lessee van het actief gebruik tot aan het moment waarop het actief volledig is afgeschreven. Idem aan deze grondslag, wordt bij financial lease verondersteld dat lessee het object zal leasen tot aan het moment waarop het object het einde van de economische levensduur nadert. Is de intentie van de lessee om korter dan van de zonet besproken levensduur gebruik te maken, dan is het wellicht handiger om voor een operational lease te gaan. Om het onderscheid tussen kort en lang te verduidelijken, hanteert de RJ het 75% criterium. Dit houdt in dat de leaseperiode betrekking heeft op minimaal 75% van de economische levensduur. Overigens kent de IASB deze additionele eis niet. (Böhmer-Visser, 2001)

Bij de vierde vereiste is het verdisconteren van de toekomstige betalingen van belang. De leasebetalingen bestaan, zoals reeds is aangeduid, uit een interestgedeelte en een aflossingsgedeelte. Dat interestgedeelte wordt, door het contant maken van de leasebetalingen, geëlimineerd. Door het resterende gedeelte van de leasebetalingen voor alle jaren bij elkaar op te tellen, zal dit bedrag omtrent de reële waarde van het leaseobject liggen. De facto, moet het totaal van de leasebetaling na aftrek van het rentedeel de reële waarde van leaseobject overtreffen. Anders heeft de lessee een voordeel, 'winst', en de lessor logischerwijs een nadeel, 'verlies'. Indien de lease-overeenkomst aan deze eis voldoet, wordt de lessee als economische eigenaar aangemerkt en is hiermee sprake van een financial lease. Of de contante waarde van leaseverplichtingen de reële waarde van het leaseobject benadert, is deels objectief te beoordelen; berekeningen kunnen dit aantonen. Anderzijds houdt ook een subjectief gedeelte zich schuil: waar zit de grens van de contante waarde? Dit laatste component wordt door het invoeren van het 90% criterium beperkt. Deze additionele eis is afkomstig uit de FASB. (Böhmer-Visser, 2001) Indien men van de US GAAP gebruik maakt, telt deze eis zeer zwaar mee bij het classificeren van de lease-overeenkomst. De RJ heeft deze eis ook in hun framework opgenomen. Bij hen is deze eis louter een indicatief criterium. (Böhmer-Visser, 2001) De IASB kent deze additionele eis niet. Afgezien van de uitzondering bij de IASB, moet een lease-overeenkomst aan het 90% criterium voldoen, zo niet, dan is de lease-overeenkomst geen financial lease. Door deze additionele eis is de lease te vergelijken met koop op afbetaling of huurkoop (Ernst & Young, 2010).

Van de laatste eis wordt over het algemeen gezien het minst gebruik van gemaakt. Deze eis is alleen van toepassing in situaties waarin de lessee een op wensgerichte machine huurt die slechts voor diegene een waarde heeft. Voor anderen zal deze machine geen waarde hebben, tenzij de lessor de machine zodanig aanpast zodat het wel een waarde voor anderen heeft. De kosten die hiermee gepaard zijn zo exorbitant hoog dat een lessor in geen weldenkend situatie dit zou overwegen. Daarom wordt de lessee verplicht om een financial lease-overeenkomst aan te gaan.

H 2.5 De voor- en nadelen van de lease vormen

In dit stuk zullen de twee hoofdvormen van leasing worden besproken. Dit is vanwege het feit dat deze twee vormen een hekelpunt in de huidige lease regelgeving zijn. Daarom trachten de IASB en de FASB het onderscheid tussen deze twee in de toekomst te laten verdwijnen.

Financial lease

- Door de langdurige leaseperiode lijkt deze vorm van leasing op koop. Hierbij is het voordeel echter dat de lessee niet in één keer het volledige bedrag hoeft te betalen maar dat in stappen doet door middel van jaarlijkse (of wellicht maandelijke) betalingen aan de lessor. Hierdoor blijft het eigen vermogen en/of de liquide middelen van de lessee intact. Financial lease wordt hierdoor vaak als een financieringsmiddel getypeerd. (Ernst & Young, 2010)
- De lessee activeert het leaseobject op de balans, met als voordeel dat de lessee op het leaseobject mag afschrijven. De afschrijvingskosten vormen voor de lessee, fiscaal gezien, een aftrekpost voor de winst. (Mijjer, 2006) Daarnaast komt de lessee in aanmerking voor de investeringsaftrek. Als het ware heeft de lessee een actief gekocht, en daarvoor geldt de investeringsaftrekfaciliteit.
- De lessee bezit het economische eigendom van het leaseobject. Dit betekent dat alle economische voordelen naar degene zal voortvloeien. Hier zit echter ook een keerzijde aan. Alle kosten zijn voor rekening van de lessee. (Hees, van, et al., 1997)
- De lease-overeenkomst is tussendoor niet opzegbaar. Indien de lessee de lease-overeenkomst toch wil beëindigen, dan zal zij de resterende leasebetalingen aan de lessor moeten vergoeden. Hierop kan eventueel een boete worden opgelegd.

Operational lease

- Het voordeel voor de lessee is dat het leaseobject niet op de balans hoeft te worden opgenomen. Hierdoor blijven de kengetallen en ratio's van de onderneming hetzelfde als vóór de lease.
- De lessee is niet aan de economische levensduur van het leaseobject gebonden. De voorwaarde die hieraan verbonden is, is dat het wel een lease periode van meer dan een

jaar moet zijn. (Mijjer, 1996) Hierdoor is de overeenkomst, na een jaar, tussentijds opzegbaar.

- Het economische eigendom berust bij de lessor. De lessee is niet verantwoordelijk voor de kosten die voortvloeien uit de gebreken van het leaseobject. Eventuele waardevermeerdering- of waardevermindering zijn kosten voor de lessor.
- Op de fiscale faciliteiten kan de lessee geen beroep doen. Ten eerste omdat het leaseobject niet op de balans staat vermeld, ten tweede is de lessee niet gebonden aan de economische levensduur van het object, waardoor zij geen gebruik mag maken van de investeringsaftrek.
- Bij operational lease is het contract geheel aan de wensen van de lessee aangepast. In de literatuur wordt operational lease gekenmerkt als “maatwerk”. (Amro Bank, 1979)

Het grootste nadeel dat volgens de IASB, de FASB en de gebruikers van de jaarrekeningen is dat bij operational lease het leaseobject niet op de balans wordt opgenomen. Door dit wezenlijke verschil met de financial lease wordt niet aan twee van de vier primaire kwalitatieve kenmerken van de jaarrekening; vergelijkbaarheid en getrouwe weergave ² voldaan. (Tahtah, 2009) Vervolgens heeft het onderscheid tussen operational lease en financial lease een rule-based karakter. Dit houdt in dat de interpretaties op de standaard kunnen verschillen waardoor dit niet ten goede komt aan deze regeling.

H 2.6 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk stond de deelvraag: “Wat houdt de huidige lease regelgeving in?” centraal. Om te beginnen is het fenomeen leasing besproken. Leasing heeft bijzonder veel karakteristieken van huren. Voorheen had de ondernemer de mogelijkheden om te gaan kopen, voor koop op afbetaling te gaan of voor een huurkoop. Met de introductie van de mogelijkheid om iets te gaan leasen, betekent het voor de ondernemer dat zijn liquide middelen worden vergroot. Bij een lease-overeenkomst zijn twee partijen betrokken, enerzijds de eigenaar van het leaseobject, de lessor, en anderzijds de huurder van het leaseobject, de lessee.

Het belangrijkste kenmerk van leasing is dat het gebruiksrecht van het leaseobject voorop staat en niet het hebben van het zowel juridische als economische eigendom. Wat vervolgens ook een doorslaggevend punt in de lease-overeenkomst is, is de periode waar de lease betrekking op heeft. Impliciet werden zojuist twee belangrijke factoren genoemd die van invloed zijn voor het classificeren van de lease-overeenkomst; eigendom en periode.

Hoofdzakelijk kent men twee soorten lease-overeenkomsten; de financial lease en de operational lease. De IAS 17 kent vijf criteriapunten die worden gehanteerd bij het kwalificeren van de lease-overeenkomst. Twee van de vijf punten werden zojuist besproken; eigendom en periode. Indien de lessee het object in economische eigendom heeft dan zullen de voor- en nadelen die hieruit voortvloeien aan de lessee toekomen. Wanneer hiervan sprake is, is het een financial lease.

---

² Getrouw weergave valt onder het kwalitatief kenmerk; betrouwbaarheid (Ernst & Young, 2010)

Voorts speelt de periode waarop de lease betrekking heeft, een significante rol bij de beoordeling van het soort lease-overeenkomst. Hiermee moet ook het 75% criterium in de beoordeling worden meegenomen. De resterende criteriapunten voor de beoordeling van de lease-overeenkomst zijn; de waarde voor de lessee, het overgaan van object van lessor naar lessee en de contante waarde van de leaseverplichting moet groter dan 90% zijn.

Vervolgens wordt op elk van de bovengenoemde eisen van IAS 17 ingegaan. De eerste vereiste is evident. Het leaseobject komt in het bezit van de lessee of niet. De tweede vereiste gaat over de uitoefeningsprijs die de lessee kan uitoefenen. Van deze optie zal gebruik worden gemaakt indien de prijs lager is dan de prijs die op dat moment voor hetzelfde goed geldt. De uitoefeningsprijs is niet alleen afhankelijk van deze factor, maar ook van andere factoren, zoals de vraag naar het leaseobject en het type leaseobject. De derde vereiste gaat er impliciet vanuit dat de lessee een financial lease aangaat om langdurig gebruik van het leaseobject te maken. Met langdurig gebruik wordt bedoeld dat de lessee van het object gebruik maakt zolang de economische levensduur dat toelaat. De vierde vereiste legt de nadruk op de waarde die ontstaat nadat de leasebetalingen zijn verdisconteerd. Deze zal de reële waarde moeten benaderen. Zodra dit blijkt te kloppen, wordt de lessee als economische eigenaar aangemerkt. Het probleem dat hier doet oprijzen is, wanneer de contante waarde voldoende is om de reële waarde te benaderen. Om dit probleem te beteugelen heeft de RJ het 75% criterium ingevoerd. Dit houdt in dat de lease-overeenkomst voor minstens 75% van de economische levensduur belooft. De laatste vereiste is louter van toepassing indien de lessor een specifiek op wensgericht object aan de lessee verhuurd. De lessor biedt in dit soort gevallen alleen financial lease aan. Om het als operational lease aan te bieden is het te riskant. Niet alle wensen van de lessees zijn gelijk, dus om het leaseobject telkens op de wensen van de lessee aan te gaan passen, kost het te veel geld voor de lessor.

Aan elk van de twee leasevormen zitten voor- en nadelen. Het grootste nadeel dat door zowel de gebruikers van de jaarrekening als de regelgevende instituten die zich met accountingstandaarden bezig houden, is erkend, is dat bij operational lease het leaseobject niet op de balans van de lessee wordt opgenomen. Omdat dit niet ten goede komt aan de kwalitatieve kenmerken, c.q. vergelijkbaarheid, zijn de IASB en FASB van plan om de lease regelgeving aan te passen.

Wat het plan is, wordt in het vierde hoofdstuk nader uitgelegd. In het volgende hoofdstuk zullen op de tekortkomingen van de huidige lease regelgeving volgens de critici worden besproken. Hiermee zal duidelijk worden hoe men over de huidige lease regelgeving denkt en of het terecht is wat de IASB en FASB van plan zijn. Wellicht brengen zij nog suggesties aan, die nog niet in het plan van de IASB en de FASB zijn verwerkt, maar wel een toegevoegde waarde hebben.

3

**De tekortkomingen van
de huidige lease regelgeving**

H 3.1 Inleiding

Bij de totstandkoming van een standaard worden alle belangen van de betrokken partijen in acht genomen. De een zal door de invoering van een standaard zich gekort voelen, en de ander is content met de standaard omdat dit in zijn voordeel werkt. Om ervoor te zorgen dat de standaard een zo groot mogelijk draagvlak heeft, tracht de regelgevende instantie die de standaard invoert (dit kan de IASB, FASB of de RJ zijn) een compromis met de belanghebbenden te sluiten. (Lanning, 2006) In elke standaard zit wel een aspect verwerkt waarvoor de belanghebbenden hebben gelobbyd. Omdat niet volledig aan de wensen van één persoon wordt toegegeven, ontstaat hierdoor een ruimte voor kritiek op de standaarden. In dit hoofdstuk zal daarom aandacht worden besteed aan de kritiekpunten op de huidige lease regelgeving.

H 3.2 'Risk -and reward' systeem

De huidige lease regelgeving is, wat reeds in het vorige hoofdstuk duidelijk werd gemaakt, gebaseerd op het 'risk-and-reward' systeem. Binnen dit systeem zijn de factoren de risico's en voordelen('Risk- and reward'), die voortvloeien uit het in eigendom hebben van het leaseobject, van belang bij het classificeren van de lease. Tot welke categorie de lease toebehoort, is voor de verwerking in de jaarrekening van invloed. Ciesielski en Weirich zijn van mening dat bij de huidige classificatie niet genoeg nadruk op de verplichting van lease wordt gelegd. De leaseverplichtingen geven volgens hen niet de volledige waarde weer. Waar Ciesielski en Weiricht met de in het voorgaande hoofdstuk besproken kritiekpunten van Tahtah eens zijn, betreft het verslechteren van de kwalitatieve kenmerken; vergelijkbaarheid en transparantie.

Vergoossen, directeur vaktechniek bij BDO CampsObers en hoogleraar externe financiële verslaggeving aan Nyenrode Business Universiteit en aan de Universiteit Maastricht, beaamt dat door het huidige systeem het zojuist laatst genoemde kwalitatief kenmerk; transparantie, wordt verslechterd. (Dekker, 2009) Hij is van mening dat in het voorgestelde lease regelgeving meer aandacht naar transparantie uit moet gaan zonder meer een logische stap is.

Vervolgens doet Vergoossen in hetzelfde artikel "Lease buiten de balans loopt op laatste benen" een zeer opmerkelijke uitspraak: *" Als er sprake is van een rationele, efficiënte markt, dan maakt het op de balans nemen van deze assets en liabilities niets uit. De operational leasecontracten waar het om gaat, staan immers nu al in de toelichting en een gebruiker van de jaarrekening zal die toelichting kennen".* (Dekker, 2009)

Om te beginnen heeft Vergoossen wel een punt, afgezien van het relateren van het opnemen van de assets en liabilities aan de efficiënte markt, want de operational leasecontracten staan in de toelichting van de jaarrekening vermeld. Indien de gebruiker wil weten wat de werkelijke cijfers op de balans zijn, kan diegene de operational leasecontracten aan de actiefzijde erbij op tellen en aan de passiefzijde een post maken waarin de verplichting wordt opgenomen. Hiermee wordt echter geïmpliceerd dat alle gebruikers van de jaarrekening capabel genoeg zijn om

dit te kunnen. Daarnaast is het nog de vraag of de gebruikers überhaupt de wil hebben om dit te willen doen. Om miscommunicatie en problemen te voorkomen is het daarom beter om dit verplicht te stellen.

Vervolgens gaat Vergoossen ervan uit dat efficiënte markten bestaan. Het begrip efficiënt is vrij subjectief waardoor het onmogelijk is om een markt als “efficiënt” te bestempelen. Daarnaast bestaat in veel markten asymmetrische informatie. Niet elke partij zal over dezelfde informatie beschikken. Hiermee is de veronderstelling van Vergoossen niet valide.

Vergoossen heeft verderop in het artikel zijn uitspraak genuanceerd dat efficiënte markten niet altijd kunnen bestaan. Vergoossen zei het volgende : *“In dat geval is er des te meer reden elke vorm van lease op de balans te zetten. Want dan is blijkbaar het oog van de gebruiker niet alziend en loopt hij informatie mis over risico’s waarvan hij wél op de hoogte zou moeten zijn.”* (Dekker, 2009) Hiermee nuanceert Vergoossen zijn eerdere uitspraak en komt hij tot de conclusie dat het wellicht beter is dat de operational lease óók op de balans moet komen.

H 3.3 Effecten van het ‘Risk- and reward’ systeem

Het gebruik van het ‘risk- and reward’ systeem heeft ertoe geleid dat ongewenste effecten zich voordoen. Het meest opmerkelijke effect is dat bij, wat zojuist reeds deels naar voren kwam, de operational lease de mogelijkheid bestaat om de lease niet op de balans op te nemen. Deze mogelijkheid werkt in het voordeel voor de ondernemingen. Hun financiële ratio’s, zoals de solvabiliteitsratio en liquiditeitsratio, worden hierdoor niet geschaad. (Jager en Veen, 2010)

In de literatuur wordt dit fenomeen het “ either/or choice “ , in het Nederlands wordt het “alles -of niets” principe, genoemd. (Ciesielski en Weirich, 2010) Wat met de term wordt bedoeld, wordt in principe al expliciet gezegd. Met “alles” wordt op de financial lease gedoeld, de rechten en verplichtingen worden op de balans getoond, met “ niets” wordt logischerwijs de operational lease aangeduid, bij de lease wordt niets op de balans opgenomen. Kamp (2010) heeft in zijn artikel “IASB zwakt nieuwe vorm van lessor-accounting af” betoogd dat het “alles of niets” principe het opnemen van leasecontracten waar de lessee de risico’s draagt, als operational lease wordt aangeduid, stimuleert. Om verder op het feit in te gaan dat operational lease bij ondernemingen zeer geliefd is, is uit empirische onderzoek gebleken, dat ondernemingen in de Verenigde Staten en Australië door de mogelijkheden die standaarden bieden, de financial lease overeenkomsten verruilen voor operational lease. (Imhoff en Thomas, 1998) De reden hiervoor is dat zij het effect van de lease op de financiële ratio’s willen voorkomen. De facto wordt hiermee aangetoond dat de ondernemingen bewust voor operational lease gaan. Op deze ‘legale’ wijze wordt een niet realistisch beeld van de onderneming geschetst, waardoor de belanghebbenden beslissingen maken die op verkeerde informatie kan zijn gebaseerd.

Bij het opstellen van een lease-overeenkomst biedt dit systeem de ruimte waar de ondernemingen arbitrair met de criteria van het soort lease-overeenkomst om kunnen gaan. Om dit fenomeen te verduidelijken wordt aan de hand van een voorbeeld geïllustreerd; één van de vijf

criteria punten die bij het classificeren van de lease wordt gehanteerd is het 90% criterium. In de praktijk blijkt dat vele bedrijven niet aan deze eis voldoen waardoor hun lease als operational lease wordt geclassificeerd. (Tweedie, 1999) Het criterium van 90% wordt bewust niet gehaald. Het percentage van de leaseverplichtingen bedraagt in de meeste gevallen rond de 88%, wat net onder het 90% criterium zit. De discrepantie tussen 88% en 90% is, relatief gezien, klein, maar heeft voor de verwerking in de financiële overzichten een enorme impact.

H 3.4 'Rule based en Principle based'

De FASB No. 13 heeft een rule-based karakter (Ciesielski en Weirich, 2010) . Wat typerend aan een rule-based standaard is dat deze regel te ontduiken is terwijl een rule based standaard toch erg voorschrijvend is. Ter Hoeven (2005) heeft een mogelijke effect van een rule-based standaard als volgt omschreven: *“Zodoende de mogelijkheid ontstaat om bepaalde dingen anders te laten weergeven dan zij daadwerkelijk zijn”*. (Ter Hoeven, 2005) Ciesielski en Weirich hebben een ander, mogelijk effect van een rule based standaard omschreven als *“one that firms can easily tweak to produce a desired result, depending on the application of the rules”*. (Ciesielski en Weirich, 2010) Wat zojuist wordt gezegd heeft dezelfde strekking als wat Ter Hoeven daarvoor heeft gezegd. Bij het invoeren van de IAS 17 wilde de IASB deze negatieve effecten van de standaard voorkomen. IAS 17 is, in tegenstelling tot FASB No.13, minder voorschrijvend van aard. Deze standaard is meer gebaseerd op principes, dit wordt 'principle-based' genoemd. Hiermee wordt getracht om ontduiking en afwijking van de standaard te voorkomen. Het doel van de IAS 17 is om de rechten en verplichtingen op de balans zichtbaar maken, wat uiteindelijk niet gelukt is. Hiermee kan worden gesteld dat het invoeren van deze twee standaarden in de lease accounting een groot fiasco is geweest. Om de schade te beperken, heeft de RJ criteriapunten ingevoerd om het onderscheid tussen financial lease en operational lease te verduidelijken. Deze criteriapunten zijn; het 75% criterium van de economische levensduur en het 90% criterium voor de contante waarde van de leaseverplichtingen. Hiermee is het probleem, zoals in de vorige paragraaf is uitgelegd, nog steeds niet opgelost.

H 3.5 Overige kritiekpunten

In deze paragraaf worden de overige kritiekpunten besproken. Deze zijn, in tegenstelling tot de vorige twee kritiekpunten, kort van aard. Daarom wordt volstaan met het kritiekpunt en een korte toelichting daarop.

Extra afspraken

Bij het opstellen van de lease-overeenkomst maken de lessor en lessee afspraken met elkaar. Naast deze afspraken bevatten de lease-overeenkomst vaak ook extra opties. De opties die regelmatig

voorkomen, zijn de optie om het contract eerder te beëindigen en de optie om de leaseperiode te verlengen. (Jager en Veen, 2001) Deze opties zorgen voor de nodige problemen. Bij een verlengingsoptie wordt de lease langer waardoor de lease op financial lease lijkt. Toch zal de lease nog altijd als operational lease worden geclassificeerd. Binnen het 'risk- and reward' system komt dit verschil niet tot uiting op de balans. Bij financial lease komt de lease voor een bedrag dat gelijk is aan de contante waarde van de leaseverplichtingen op de balans. Doordat de waarde van de leaseverplichtingen contant is gemaakt, zal de optie niet zichtbaar gemaakt kunnen worden. Andere opties worden überhaupt niet in de waardering van de lease opgenomen waardoor de lease een verkeerd beeld geeft.

Herzieningen

Wanneer de lessor en lessee een lease-overeenkomst aangaan, worden schattingen gemaakt die nadien niet meer worden herzien. De schattingen kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld de duur van de leaseperiode of welk rentepercentage zij hanteren bij het contant maken van de leaseverplichtingen. Dat hierop kritiek wordt geleverd is wel begrijpelijk. Indien het rentepercentage dat zij gebruiken veranderd, dan zal de waarde van de lease ook moeten veranderen. Wanneer zij dit niet herzien, wat thans het geval is, dan staat de lease voor een verkeerd bedrag op de balans. Hiermee wordt het kwalitatieve kenmerk; getrouw beeld, teniet gedaan.

Complexiteit

Afgezien de aard van IAS 17 bestaat deze regelgeving, net als FASB No. 13, uit een legio regels. Hierdoor wordt het voor diegene die de balans moet opstellen en de auditors, diegene die de jaarrekening controleren, moeilijker om een onderscheid te maken tussen de financial lease en de operational lease. Dit komt ook, naast de regels, mede door het subjectieve karakter dat in de regelgeving schuilt.

H 3.6 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk werd de tekortkomingen van de huidige lease regelgeving besproken. De huidige lease regelgeving is gebaseerd op het 'risk- and reward' systeem. Binnen dit systeem zijn risico's en voordelen van belang bij het classificeren van de lease. Wat inherent is aan de classificatie van de lease is de verwerking in de financiële overzichten. Dit systeem biedt de ondernemingen de mogelijkheid om operational lease te gebruiken om zodoende het leaseobject niet op de balans te hoeven verantwoorden. Uit empirisch onderzoek is gebleken dat ondernemingen in de Verenigde Staten en Australië dit doen vanwege het feit dat de financiële kengetallen zo niet worden aangetast. (Imhoff en Thomas, 1998) De standaarden dwingen in feite de ondernemingen voor operational lease te gaan. Dit is in principe niet de bedoeling van de huidige lease regeling maar in de praktijk, wat blijkt uit dat empirisch onderzoek, komt dit wel degelijk vaak voor.

Het onderscheid tussen operational lease en financial lease dat aan de hand van de vijf criteriapunten wordt vastgesteld, fungeert in de praktijk louter als een richtlijn. De lessee kiest bewust voor een operational lease vanwege het 'off-balance' voordeel. Eén van de vijf criteria punten die werd besproken is het 90% criterium, wat inhoudt dat de contante waarde van de leaseverplichtingen 90% of meer bedraagt van de reële waarde van het leaseobject. Indien aan deze voorwaarde wordt voldaan, dan wordt de lease aangemerkt als financial lease. Uit het onderzoek van Tweedie (1999) kwam naar voren dat het percentage van de contante waarde van de leaseverplichtingen bewust op 88% worden gehouden. Hierdoor valt de lease in de categorie operational lease, en zodoende genieten de ondernemingen van de voordelen van deze leasevorm.

De leasestandaard FASB No. 13 heeft een 'rule-based' karakter. De mogelijkheden om arbitrair met de regels om te gaan is bij dit soort standaard een stuk groter dan bij standaarden die een 'principle-based' karakter hebben, zoals de IAS 17. Wat typerend aan 'rule-based' is, is dat de regels erg prescriptief en heel gedetailleerd zijn. Daarentegen is 'principle-based', het woord zegt het al, gebaseerd op principes. Aanvullend op de 'rule-based' regels worden criteriapunten toegevoegd waardoor het moeilijker wordt om van deze punten af te gaan wijken. Wat reeds werd vastgesteld, is dat het in de praktijk toch gebeurt. Dit is onder andere te wijten aan het feit dat de regels een 'rule-based' karakter hebben.

Naast de standaard afspraken die in een lease-overeenkomst worden vastgesteld, maken de lessor en lessee extra afspraken waarin de lessee extra opties krijgt die gedurende de leaseperiode kunnen worden uitgeoefend. De meest voorkomende opties die worden gebruikt zijn de verleningsoptie en de optie om de contract eerder te beëindigen. Het probleem dat bij de eerste optie schuil houdt, is dat de tijdsduur van lease geen basis kan vormen bij het beoordelen waartoe de lease behoort. Wanneer de leaseperiode wordt verlengd dan is het een financial lease. Echter, de lease wordt nog steeds als operational aangeduid. In het 'risk- and reward' system komt dit verschil niet tot uiting.

De deelvraag "Wat zijn de tekortkomingen van de huidige lease regelgeving?" stond in dit hoofdstuk centraal. Waar men voornamelijk het niet eens mee is, is het 'risk- and reward' systeem en de bijbehorende negatieve gevolgen. Deze gevolgen hebben de IASB en de FASB niet voorzien. Of zij daadwerkelijk iets aan deze problemen gaan doen, wordt in het volgende hoofdstuk duidelijk gemaakt. Het volgende hoofdstuk gaat over de nieuwe lease regelgeving. Hier wordt eerst inhoudelijk op de voorgestelde lease regelgeving ingegaan waarna in hoofdstuk 5 wordt nabeschouwd of deze nieuwe regels daadwerkelijk effectief zullen zijn.

4

De nieuwe lease regelgeving

H 4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat, zoals de titel van het hoofdstuk doet zeggen, over de nieuwe lease regelgeving. Om een goed beeld van de nieuwe lease regelgeving te krijgen, wordt eerst uitgelegd hoe de huidige lease regelgeving tot stand is gekomen.

Begin de 21ste eeuw hebben de IASB en de FASB, in het teken van de harmonisatie van de standaarden, besloten om meer samen te gaan werken. De twee regelgevende instituten hebben een aantal onderwerpen, waaronder leasing, geselecteerd waarvan zij denken dat het voor de praktijk beter zou zijn als de twee standaarden meer overeenkomen. Het project dat zij zijn aangegaan, heet: 'het Convergence Project'.

In april 2008 is door de IASB en de FASB aangekondigd dat zij een nieuwe regelgeving voor leasing zullen ontwikkelen. De FASB No. 13 en de IAS 17 komen thans op bepaalde punten niet overeen. Hier zal het 'Convergence Project' een einde aan maken. Na ruim een jaar verschijnt een Discussion Paper over het onderwerp leasing. In het Discussion paper worden de voorstellen van de IASB en FASB kenbaar gemaakt. Hierop kan elke belanghebbende reageren. Na de periode, eind juli 2009, waarin elk belanghebbende de kans heeft gekregen om te reageren, kwam de Exposure Draft in 2010 tot stand. In de Exposure Draft wordt naar elk commentaar gekeken, en zal er worden bepaald of deze in de uiteindelijke standaard wordt meegenomen. Op elk commentaar zullen de Boards gefundeerd reageren en uitleggen wat zij met het commentaar hebben gedaan. Vervolgens is het aan de leden van de Boards om de commentaren in de nieuwe regelgeving officieel te implementeren.

Voorts wordt in dit hoofdstuk een vergelijking gemaakt met de nieuwe- en oude lease regelgeving. Hiermee wordt aangetoond wat de verschillen voor impact zullen hebben op de verslaggeving

H 4.2 Discussion Paper

In maart 2009 hebben de IASB en de FASB een Discussion Paper uitgevaardigd waarin zij de voorlopige voorstellen en hun visies met betrekking tot het onderwerp leasing hebben uiteengezet. Na jarenlang kritiek op de huidige lease regelgeving trachten beide Boards daar thans een einde aan te maken. Waar de kritiek naar uitging was dat bij de operational lease het actief niet op de balans komt. In de Discussion paper wordt uiteengezet dat de IASB en de FASB het onderscheid tussen de operational lease en financial lease laten vervallen. Dit betekent dat alle lease op de balans wordt opgenomen. Ook de leases die voor het ingaan van de nieuwe regelgeving worden aangegaan, zullen aan de nieuwe regelgeving worden onderworpen. De operational lease moet dan direct als "gewone" lease op de balans worden verantwoord.

In de Discussion Paper worden nog meer voorstellen voorgedragen die hebben betrekking op:

- alle lease-overeenkomsten die onder de huidige regelgeving onder lease-overeenkomsten vallen. Service lease-overeenkomsten dienen voor het leasegedeelte van de overeenkomst op de balans te worden opgenomen. (Ernsy & Young, 2010)
- vervolgens wordt in de Discussion Paper een nieuwe benadering geïntroduceerd; de ‘right of use’ benadering. Deze benadering moet de oude risicobenadering vervangen. Op de actiefzijde neemt de lessee het actief op waarmee wordt aangegeven dat de lessee het gebruiksrecht bezit. Op de creditzijde staat een verplichting die de plicht tot het betalen van de leasebetalingen weergeeft.(Ernst & Young, 2010) Hiermee trachten de Boards de lease-overeenkomsten transparanter te maken.
- om de waarde van het leaseobject van de lease te bepalen, wordt gebruik gemaakt van de geamortiseerde kostprijs. Deze methode wordt thans bij financial lease gebruikt. Alle betalingen worden tegen een bepaald percentage contant gemaakt. In dit nieuwe voorstel wordt echter gepleit om van de marginale rentevoet gebruik te maken. In de huidige regelgeving kiest men vaak de impliciete rentevoet. In de praktijk wordt deze als complex ervaren. Maar men is genoodzaakt om deze toch te gaan gebruiken want een ander percentage is moeilijk te bepalen.
- het leasetermijn wordt bepaald op basis van ‘more than like not’ (de meest waarschijnlijke benadering). Hierbij zullen alle factoren die van invloed kunnen zijn, worden meegenomen bij het bepalen van de leasetermijn.
- de leases moeten op iedere balansdatum worden herzien. De voorwaarde die hiervoor geldt, is dat het wel om externe veranderingen moeten gaan die essentieel van belang zijn bij het waarderen van de leases. Door deze nieuwe maatregel zal de lease, door de jaarlijkse herzieningen, voor de juiste bedrag op de balans te staan.

Over de bovenstaande voorstellen hebben beide Boards overeenstemming bereikt, maar over een aantal andere aspecten van leasing zijn ze het nog niet met elkaar over eens. Om de belangrijkste onderwerpen te noemen; sale- and leaseback, het moment van verantwoording van de lease en het verwerken van de indirecte kosten. Momenteel is de voorgestelde regelgeving deze fase gepasseerd.

Wat opmerkelijk is, is dat in de Discussion Paper opnieuw de focus bij de lessee accounting ligt. In de Discussion Paper van Warren McCregor, thans is hij een IASB-lid, ging de aandacht ook naar de lessee accounting. Volgens hem weerspiegelt dit de bezorgdheid van de regelgevende instituten en die van de gebruikers van de financiële overzichten dat de lessees door de huidige standaarden tegen restricties oplopen waardoor zij geen relevante en betrouwbare informatie geven. (McCregor, 1996) De Discussion Paper van McCregr dateert van het jaar 1996 en de nieuwe Discussion Paper komt uit 2009. Dit betekent dat na 13 jaar het probleem nog steeds niet is opgelost. Wellicht dat het probleem na deze laatste Discussion Paper wordt opgelost.

In de volgende paragraaf en verderop in deze scriptie zal duidelijk worden of de Boards over deze aspecten consensus hebben bereikt.

H 4.3 Exposure Draft

Na het uitgeven van de Exposure Draft is de laatste fase aangebroken waarin de voorstellen kunnen worden bekritiseerd. Deze draft is te vergelijken met de één na laatste versie van de definitieve regelgeving. Op de Exposure Draft zijn in totaal 770 commentaren geleverd. In de Exposure Draft is, in tegenstelling tot de Discussion Paper, door de hevige kritiek van accountants, toezichthouders en andere belanghebbenden, ingegaan op de lessor accounting. Volgens de commentaren op de Discussion Paper dienen de Boards het probleem bij beide bronnen aan te pakken.

Wat reeds in het stuk van de Discussion Paper naar voren kwam, was dat de IASB en de FASB zich hebben voorgenomen om alle leases op de balans te zullen gaan opnemen. Het zogenaamde 'off-balance' accounting zal door deze verandering verdwijnen. De facto zal operational lease door het invoeren van deze nieuwe regeling niet meer bestaan. Vervolgens zal de nieuwe regeling op de 'right of use' benadering worden gebaseerd.

In de Exposure Draft wordt nader op de aspecten ingegaan die reeds bij de Discussion Paper zijn behandeld. Waar beide Boards dieper op in zijn gegaan, wordt in de volgende paragraaf aandacht aan besteed.

H 4.3.1 Lessee accounting

In de Discussion Paper werd niet voorgesteld welke overeenkomsten onder de nieuwe regelgeving zullen vallen. Dit is wel in de Exposure Draft opgenomen. De activa die de lessee blijkens de thans geldende lease regelgeving, als operational lease en/of als huur zijn aangemerkt, zullen onder de nieuwe regelgeving op de balans worden verwerkt. De voorwaarde voor het verwerken van de activa op de balans, is dat het actief het gebruiksrecht representeert. Hiertegenover staat op de creditzijde een verplichting om aan de leasebetalingen te voldoen. De verplichting wordt op het moment van het aangaan van de lease-overeenkomst vastgesteld door middel van de geamortiseerde kostprijs. Deze wordt berekend op basis van de contante waarde van de toekomstige leasebetalingen. Het contant maken van deze bedragen werd in de Discussion Paper gepleit om van de marginale rentevoet gebruik te maken. Echter, in de Exposure Draft is vervolgens wéér voor een andere methode bepleit; namelijk om de rentevoet van de lessor te hanteren. Deze is makkelijker te achterhalen en zorgt voor minder problemen.

Een ander, invloedrijke factor bij het bepalen van de leaseperiode is dat de lessee de optie heeft om de lease te kunnen verlengen. Indien de kans groot is ('more likely than not') dat de lessee van deze optie gebruik zal maken, zal de leaseperiode langer worden. Daarnaast hebben de voorwaardelijke leasebetalingen invloed op de bepaling van de leaseverplichtingen.

Een andere, grote verandering die in de Exposure Draft naar voren is gekomen, zijn de herzieningen. Dit werd reeds in de Discussion Paper voorgesteld maar had nog geen duidelijke vorm gekregen. In de Exposure Draft is hier wel uitvoerig aandacht aan besteed. Ondernemingen dienen alle schattingen bij het aangaan van de lease op elk rapporteringmoment te herzien. Het wordt dan

geacht dat de feiten en omstandigheden zodanig zijn veranderd dat deze van invloed zijn bij de waarderingen van het leaseobject en de verplichtingen. Om een voorbeeld te noemen: de schattingen die zijn gemaakt over een verlengingsoptie en de voorwaardelijke betalingen kunnen in de loop der tijd veranderen waardoor de onderneming genoodzaakt is om de leaseverplichtingen en het leaseobject dat hiermee samenhangt te wijzigen. Indien de wijzigingen in de schatting betrekking hebben op het huidige jaar of de voorgaande periode dan dient de onderneming deze wijziging in de winst- en verliesrekening te verwerken.

H 4.3.2 Lessor accounting

Dit aspect is nieuw in de Exposure Draft. Beide Boards hebben na hevige kritiek van de belanghebbenden besloten om dit aspect alsnog aan te pakken. Tot op heden hebben zij nog geen overeenstemming bereikt over de lessor accounting. Daarom wordt voorgesteld om voorlopig van twee modellen uit te gaan; de ‘derecognition’ benadering en ‘performance obligation’ benadering. De reden waarom zij voor de twee modellen gaan is dat op deze manier een betere weergave van de economische realiteit wordt weergegeven. De vraag die hierbij kan worden gesteld is: wanneer moet welk model worden toegepast?

De ‘derecognition’ benadering moeten worden gehanteerd indien de lessor geen risico’s over het leaseobject loopt en geen recht meer heeft op de voordelen die uit het in het bezit hebben kunnen voortvloeien. (Ernst & Young, 2010) De lessor neemt twee activa op waarvan de één de leasevorderingen weergeeft en de ander de restwaarde van het leaseobject dat het aan het einde van de leaseperiode weergeeft. (Vinke-Smits, 2010) Het actief van de leasevorderingen zal na afloop van de overeenkomst van de balans verdwijnen. De restwaarde van het object blijft op de balans bij de lessor staan. Het bepalen van de restwaarde, wordt op basis van de reële waarde bij het aangaan de lease bepaald. (Lof, van der, 2010) De ‘derecognition’ benadering is te vergelijken met de thans geldende financial lease.

De ‘performance obligation’ benadering zal worden gebruikt wanneer de lessor nog risico’s blijft lopen over het leaseobject, ook nadat de leaseperiode is verlopen. Voorts heeft de lessor het recht op de voordelen die uit het actief kan voortvloeien. (Ernst & Young, 2010) De facto, is de benadering een equivalent van operational lease. Ook bij deze vorm neemt de lessor een leasevordering in de balans op. Wat de leasevordering aangeeft, is reeds toegelicht. Met het opnemen van de leasevordering, wordt expliciet duidelijk gemaakt dat het ‘recht’ aspect in de nieuwe lease regelgeving naar voren komt. Daarnaast dient de lessor ook een actief op te nemen dat het leaseobject representeert. (Vinke-Smits, 2010) Aan de creditzijde neemt de lessor komt de post ‘Performance obligation’ die aangeeft dat de lessor het recht op gebruik aan de lessee toe staat. Het verantwoorden van de opbrengsten gebeurt , net als wat thans het geval is, via de winst- en verliesrekening. Indien de lessor en lessee een andere methode zijn overeengekomen, dient het verantwoorden op die wijze te geschieden.

H 4.4 Overige veranderingen

Sale- and leaseback

In de Discussion Paper is aangegeven dat beide Boards het nog niet eens waren hoe zij dit probleem zouden gaan aanpakken. In de Exposure Draft is daar inmiddels uitsluitend over gegeven. Van verkoop is sprake als de 'control' en de risico's van het actief aan het einde van periode worden overgedragen. Indien aan deze eisen is voldaan dan dient de verkopende partij de verkoop conform de standaard 'Revenue from Contracts with Customers' te verwerken. (Tahtah, 2010) Het leasecontract wordt verwerkt als een reguliere lease. Is het geen verkoop dan blijft het actief op de balans staan en wordt het ontvangen bedrag gecrediteerd. De facto, is dit een vorm van financiering en moet dit als schuld op de passiefzijde worden verantwoord.

Het nieuwe aan deze constructie is dat de verkopende partij een schuld op de balans moet verantwoorden. Deze schuld representeert de financiering van het actief. De kopende partij heeft een vordering op de verkopende partij en zal dit bedrag op de debetzijde moeten verantwoorden.

Directe kosten

In de Exposure Draft wordt duidelijkheid omtrent de directe kosten gegeven. Dit zijn kosten die worden gemaakt bij het afsluiten van de lease-overeenkomst. De vraag die deed oprijzen is waartoe deze kosten zullen behoren. In de Exposure Draft geeft aan dat deze kosten niet worden gemaakt indien er geen overeenkomst is afgesloten. Met dit uitgangspunt hebben de Boards besloten om de directe kosten bij de waardering van het leaseactief bij de lessee op te tellen. De lessor mag blijkens de Exposure Draft de initiële directe kosten in de verplichting gaan verdisconteren.

H 4.5 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk was de aandacht op de nieuwe lease regelgeving gevestigd. Sinds het invoeren van het onderscheid tussen financial lease en operational was er hevige kritiek op de lease regelgeving gekomen. In 2008 hebben de FASB en de IASB, in het teken van hun 'Convergentie Project', besloten om het onderwerp leasing te gaan aanpakken. Een jaar na dato kwam een Discussion Paper uit waarin de Boards hun voorlopige visies en voorstellen hebben uiteengezet. In de Discussion Paper kwam naar voren dat het onderscheid tussen operational lease en financial lease zal gaan vervallen, huurovereenkomsten als leasing worden aangemerkt, de 'right of use' benadering wordt geïntroduceerd waardoor op de debetzijde het actief wordt geactiveerd en op de creditzijde een verplichting dient te worden opgenomen, de marginale rentevoet gebruik moet worden bij de geamortiseerde kostprijs die als verplichting dient, de leaseperiode zal op het 'more than likely not' principe worden gebaseerd en de leases moeten jaarlijks worden herzien indien de omstandigheden zodanig zijn veranderd dat deze een significante invloed op de lease kunnen hebben.

Op de Discussion Paper kan iedere belanghebbenden een commentaar leveren in de periode die de Boards voor aangeven. In dit geval konden zij tot eind juli 2009 hun commentaar leveren. Waar de meeste commentaar over ging, was dat de belanghebbenden van mening waren dat de focus ook bij de lessor accounting moet liggen. Het probleem dient bij beiden te worden aangepakt. Met dit commentaar hebben beide Boards wat gedaan en dat is te lezen in de Exposure draft.

In de Exposure Draft is door de kritiek van de belanghebbenden aandacht aan de lessor accounting besteed. Bij lessor accounting zullen twee nieuwe soorten benaderingen worden ingevoerd: 'derecognition' en 'performance obligation'. De 'derecognition' benadering zal moeten worden gebruikt indien de lessor geen risico's over het leaseobject loopt en geen recht meer heeft op de voordelen van het leaseobject. De 'performance obligation' dient te worden gebruikt als de lessor wel risico's loopt en wel recht heeft op de voordelen. Gezien de eisen die voor 'derecognition' en 'performance obligation' gelden, valt te stellen dat de 'derecognition' benadering de huidige financial lease vervangt en dat 'performance obligation' de operational lease vervangt.

Op de andere voorstellen met betrekking tot de lessee accounting is weinig commentaar geleverd. Dit is op zich logisch, aangezien de focus eerst op de lessee was gericht. Alleen het rentepercentage dat gehanteerd moet worden bij het contant maken van de leasebetalingen is veranderd. In de Discussion Paper werd gepleit dat hierbij van de marginale rentevoet gebruik moet worden gemaakt. In de Exposure Draft werd zojuist aangegeven dat de lessee het rentepercentage van de lessor dient te gebruiken.

Wat zeer opmerkelijk aan de Exposure Draft is, is de aanpassing van de lessor accounting. In eerste instantie wilden de Boards de lessor accounting ná het aanpassen van de lessee accounting aanpakken. Maar mede door de druk van de belanghebbenden hebben zij besloten om dit tegelijkertijd met de lessee accounting aan te pakken.

In dit hoofdstuk stonden de deelvragen: "Wat houdt de nieuwe lease regelgeving in?" en "Wat zijn de grote verschillen tussen de nieuwe- en de oude regelgeving?" centraal. De nieuwe lease regeling legt meer de nadruk op de lessor accounting. Oorspronkelijk was dit niet de bedoeling van de Boards maar op aandringen van de belanghebbenden hebben zij ertoe besloten om dit toch wel te gaan doen.

Hiermee verschilt de nieuwe lease regelgeving wezenlijk van de oude lease regelgeving. Daarnaast heeft het invoeren van de 'right of use' benadering betrekking op alle leases. Door deze regel moeten alle leases op de balans worden gezet. Wat dit voor de praktijk voor gevolgen heeft, wordt in het zesde hoofdstuk uitgelegd. In het volgende hoofdstuk wordt de nieuwe regelgeving door de critici beoordeeld. Hiermee wordt duidelijk gemaakt hoe men over de nieuwe lease regelgeving denkt.

5

De visies op de nieuwe
lease regelgeving

H 5.1 Inleiding

Het was beoogd om de nieuwe regelgeving in 2013 van kracht te laten zijn. De cijfers van het boekjaar 2012 zou conform de nieuwe regelgeving moeten worden opgesteld zodat een vergelijking tussen twee boekjaren kan worden gemaakt. Voordat de nieuwe regelgeving inwerking zal treden, wordt in de maand juni van het jaar 2011 de definitieve regelgeving gepresenteerd. Echter, de IASB heeft onlangs besloten om dat tijdstip op te schorten zodat zij meer tijd voor de herziening hebben. (BDO, 2011)

Wat uit de commentaren op Discussion Paper van het vorige hoofdstuk naar voren kwam, was dat de regelgeving niet alleen op de lessee gericht moet zijn maar ook op de lessor. Inmiddels hebben de Boards in de Exposure Draft ook de focus op de lessor gelegd. De periode waarin een belanghebbende commentaar op de Exposure Draft kan leveren was tot 26 november 2010. Nadien was er geen gelegenheid meer om commentaar op de Exposure Draft te leveren. Deze fase in de totstandkoming van de nieuwe lease regelgeving is erg belangrijk. Zodra geen commentaren op de Exposure Draft worden geleverd, betekent dit impliciet dat men de voorstellen accepteert en dat er weinig verandering tussen de uiteindelijke regelgeving en de voorgestelde regelgeving zit. Wanneer echter wél commentaren worden geleverd dan zullen de Boards ertoe kunnen besluiten om de nieuwe regelgeving hierop aan te passen. Op de Exposure Draft is, in dit geval, door de belanghebbenden welgeteld 770 commentaren geleverd. Waar de kritiek naar uitging, wordt in dit hoofdstuk besproken.

H 5.2 De visies/kritiekpunten van de critici

In deze paragraaf worden de visies van de critici uiteengezet. Sommige critici zijn niet content met wat in de Exposure Draft staat en dit wordt als een kritiekpunt aangemerkt. De kritiekpunten zijn in de meeste gevallen ook het commentaar dat diegene op de Exposure Draft heeft geleverd.

In de nieuwe lease regelgeving dienen de leases jaarlijks te worden herzien indien de omstandigheden zodanig zijn veranderd dat het van invloed is op de waardering van de lease. Hierover heeft Uunk, de voorzitter van de accountingcommissie van de Nederlandse Vereniging van Leasemaatschappijen, een opmerkelijke uitspraak in het artikel "Lease buiten de balans loopt op laatste beentjes" van Dekker (2009) gedaan. *"Het voorstel van IASB/FASB komt erop neer dat op elke balansdatum de waarde van de lease opnieuw moet worden bepaald. Dat betekent een enorme verzwaring van administratieve lasten. Besef wel dat het hier gaat om dertig procent van alle bedrijfsmiddelen! Zo veel wordt er geleast".* (Dekker, 2009) Verderop in het artikel zet Uunk zijn standpunt kracht bij door middel van een voorbeeld aan te halen. *"Wat wordt een klein bedrijf er wijzer van als het elk kwartaal weer de waarde moet bepalen van die twee kopieermachines? Nee, dat is niet van belang voor de bedrijfsvoering. Dat levert alleen maar extra kosten op."* (Dekker, 2009) Uunk is, wat blijkt uit zijn uitspraken, niet te spreken over de herzieningen van de leases. Het levert, volgens hem, te veel werk op om voor alle middelen na te gaan of deze wel

correct op de balans staan. Inherent aan het voorgaande zijn de extra kosten die erbij komen en daarbij zijn in sommige situaties herzieningen totaal overbodig.

Naar mijns inziens is het standpunt van Uunk te begrijpen, met name dat laatste. De IFRS is voornamelijk van belang voor beursgenoteerde ondernemingen. De middelkleine ondernemingen kunnen ervoor kiezen om de IFRS toe te passen waardoor zij ook met de nieuwe lease regelgeving te maken zullen krijgen. Het balanstotaal van deze onderneming is aanzienlijk kleiner dan die van de beursgenoteerde onderneming. Het kan zijn, wat de Uunk terecht opmerkte, dat een middelkleine onderneming een geleased actief op de balans heeft staan dat een kleine, toegevoegde waarde voor de onderneming heeft, maar toch door de nieuwe regeling jaarlijks moet worden herzien. Of het waardeverschil van dit “soort” actief significante invloed heeft op de bedrijfsvoering, is discutabel.

Daarnaast is de vraag of de baten die uit de herziening zullen voortvloeien de kosten zullen overtreffen. Indien blijkt dat de lease afgewaardeerd moet worden en daarbij de kosten om de herziening uit te gaan voeren, nog bij worden opgeteld, dan moet de onderneming extra kosten maken. Anderzijds, ben ik van mening dat het in bepaalde gevallen wel terecht is dat jaarlijks de leases moeten worden herzien. Vooral als het om grote hoeveelheden bedrijfsmiddelen gaat. Bij een waardediscrepancie van meerdere objecten heeft het cumulatieve verschil van invloed op het balanstotaal. Als 1000 bedrijfsmiddelen, elk met 100 euro moet worden opgewaardeerd, dan zal het balanstotaal met 100.000 euro stijgen. Voor een middelkleine onderneming is dit een enorme herwaardering. Daarom dienen de Boards bij het aspect herziening, rekening houden met het absolute waardeverschil van de herziening én de hoeveelheden bedrijfsmiddelen die bij een herziening zijn betrokken.

In datzelfde artikel wordt de mening van Vergoossen medegedeeld: hij ziet gebreken in de nieuwe lease regelgeving. Wat deze zijn, wordt in het artikel niet genoemd. Dat de nieuwe lease regelgeving echter te complex, te veel kosten met zich meebrengt en tijdrovend is, spreekt hij tegen. *“Zo ingewikkeld is het niet, die waardebepalingen”* (Dekker. 2009)

Eén van de vier grote accountantskantoren, Ernst & Young, heeft ook op de nieuwe lease regelgeving gereageerd. *“However, there are conceptual and practical issues with the model proposed with respect to the recognition and measurement of the assets and liabilities by both lessees and lessors. Moreover, we do not believe the lessor model has been thoroughly developed and that more work is necessary before a final standard is issued.”* (Picker, 2010) Picker is van mening dat de nieuwe lease regelgeving in zijn algemeenheid een goede stap in de juiste richting is. Echter, volgens Picker is de waardering van het leaseobject bij zowel de lessor als bij de lessee niet waterdicht. Hier heeft Picker, met het waarderen van het leaseobject bij de lessor, wel een punt. In de nieuwe lease regelgeving zijn twee nieuwe modellen voorgesteld die de lessor dient te hanteren; ‘performance obligation’- en ‘derecognition’ benadering. Hierover hebben de Boards weinig richtlijnen gegeven. Vervolgens zijn de modellen ingevoerd alvorens (veld) onderzoek is gedaan. Of deze modellen het probleem zullen aanpakken en daadwerkelijk zo effectief zijn, zoals de Boards die beogen, moet in de praktijk blijken. Dit is juist het punt waar Picker kritiek op heeft. Wanneer blijkt dat deze modellen niet aan de verwachtingen zullen voldoen dan worden deze modellen weer vervangen. Om ergernissen en vooral tijd en kosten te besparen, pleit Picker voor

een model dat goed en effectief werkt. Het kritiekpunt dat Picker hier heeft, wordt ook door anderen beaamt.

De European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) heeft op de Exposure Draft een commentaar brief ingediend. In hun commentaar zeggen zij het volgende: *“EFRAG believes that the IASB should further develop and field-test its thinking to ensure that the new requirements provide relevant information and that their benefit outweigh their cost.”* (EFRAG, 2010) Het standpunt dat de EFRAG hier tracht duidelijk te maken, is dat de voorstellen erg conceptueel van aard zijn. Indien de huidige voorstellen als een standaard worden ingevoerd, dan acht de EFRAG de kans erg groot dat de nieuwe lease regelgeving geen draagvlak zal krijgen. Om daadwerkelijk als een standaard te worden ingevoerd, dient verdere onderzoeken benodigd te zijn, wat Picker zojuist ook bedoelde.

Een ander accountantskantoor, KPMG, heeft gereageerd op de voorgestelde lease regelgeving. *“De vraag die gesteld kan worden is of dit doel nu daadwerkelijk is bereikt. Ook onder de nieuwe voorstellen wordt zeker aan de lessor-zijde nog steeds gewerkt met verschillende modellen. Daarnaast is nog steeds sprake van een veelheid van regels die tot verschillende interpretatie en daarmee tot inconsistentie en geen goede onderlinge vergelijkbaarheid kunnen leiden. Ook hier zullen de grenzen van de regels weer worden opgezocht”.* (KPMG, 2010) De kritiek die KPMG op de Exposure Draft levert, heeft vooral betrekking op de lessor accounting. In de huidige regelgeving wordt het onderscheid gemaakt op basis van; de risico's en de voordelen die voortvloeien wanneer het leaseobject in bezit is. (Tahtah, 2009) Bij de voorgestelde lessor accounting zijn de risico's en is het recht hebben op de voordelen van essentieel belang bij het classificeren van de lease. Zoals in het voorgaande hoofdstuk naar voren is gekomen, dient de 'performance obligation' te worden gebruikt indien de lessor nog risico's loopt en nog recht heeft op de voordelen. De 'derecognition' methode wordt gehanteerd als de lessor geen risico's meer loopt, en geen recht op de voordelen heeft. De lessor accounting is, buiten het noemenswaardige feit dat het onderscheid tussen lease-overeenkomsten op dezelfde basis geschiedt, wel degelijk veranderd. De modellen die zojuist zijn benoemd, worden elk anders in de financiële overzichten verantwoord. Waar KPMG wel gelijk in heeft, is dat elk model een scala aan regels heeft dat ervoor kan zorgen dat arbitrair met de regels om wordt gegaan. Hiermee is vicieuze cirkel weer rond en zijn de Boards weer bij het begin waar het ontduiken en/of afwijken van de regels als normaal wordt gezien.

Wat zeer opmerkelijk aan de laatste zin van het commentaar is: *“Ook hier zullen de grenzen van de regels weer worden opgezocht”.* (KPMG, 2010) KPMG gaat hiermee vanuit dat in de praktijk ook van de nieuwe regelgeving zal worden afgeweken, wat thans het geval is bij de huidige lease regelgeving. In de nieuwe lease regelgeving zou dit fenomeen moeten worden voorkomen. Door het niet drastisch aanpakken van de lessoraccounting blijft echter de mogelijkheid bestaan om van de regels af te gaan kijken. Wat reeds door anderen eerder werd gezegd, is dat de IASB en de FASB meer onderzoek zouden moeten doen naar de effecten en de implicaties van de voorstellen. Waar zeer zeker meer onderzoek naar moet worden gedaan is de mogelijkheid om van de regels af te gaan kijken. Nu KPMG aangeeft dat zij verwachten dat dit in de praktijk toch gaat gebeuren, is

het aan de Boards om alles op alles te zetten om dat te voorkomen. Indien zij dat niet zouden doen, dan heeft deze hele herziening van de lease regelgeving zijn doel voorbijgestreefd, namelijk: het creëren van meer transparantie en grotere vergelijkbaarheid middels stringente voorschriften.

Vergoossen spreekt dit fraudeleus fenomeen tegen. *“De praktijk wijst toch uit dat er te veel kunstmatige constructies in omloop zijn die moeten voorkomen dat bedrijfsmiddelen op de balans moeten worden gezet. Er wordt gespeeld met de hoogte en de samenstelling van de periodiek te betalen leasetermijnen, met de economische gebruiksduur of de reële waarde van geleaste bedrijfsmiddelen, et cetera. Aan die praktijk moet een einde komen en dat gebeurt met de huidige voorstellen. Dat is een goede zaak.”* (Dekker, 2009) De IASB en de FASB laten het deze keer niet zover komen dat weer arbitrair met de regels wordt omgegaan. De definitieve regelgeving is, anno juni 2011, nog niet tot stand gekomen. In de aanloop tot dat moment wordt momenteel nog veel onderzoek verricht om ervoor te zorgen dat regelgeving werkt, zoals die is beoogd.

Om ervoor te zorgen dat de nieuwe regelgeving bij de ondernemingen aanslaat, bestaat de mogelijkheid om de nieuwe regelgeving geleidelijk in te voeren, of in één keer, de Big Bang. Twee directeurs bij PWC, Arjan Brouwer en Erik Roelofsen, zijn van mening dat bij het invoeren van de nieuwe regelgeving de Big Bang moeten worden toegepast. Hun standpunt lichten zij toe met: *“Een gefaseerde invoering van nieuwe verslaggevingsregels zal leiden tot een langere periode van onduidelijkheid over de gerapporteerde cijfers. Het inzicht van beleggers zou een aantal jaren worden gehinderd door allerlei boekhoudaanpassingen. Het voordeel van een Big Bang is dat zowel ondernemingen als gebruikers slechts één jaar te maken krijgen met wijzigingen en dat de jaarrekeningen daarna weer van jaar op jaar vergelijkbaar zullen zijn.”* (Brouwer en Roelofsen, 2011)

Hun argumenten zijn evident. Indien gefaseerd te werk wordt gegaan, dan duurt het een tijdje voordat alle ondernemingen aan de aanpassing gewend zijn geraakt. Vervolgens wordt weer een nieuwe aanpassing ingevoerd en dan duurt het ook weer een tijdje voordat deze door alle ondernemingen worden geïmplementeerd en gehanteerd. Kortom: door het in één keer in te voeren, worden problemen en misverstanden voorkomen. Wat het grootste voordeel is, wat Brouwer en Roelofsen ook beweren, is de tijdsbesparing.

H 5.3 Samenvatting en conclusie

Op de Discussion Paper is kritiek geuit op het feit dat de Boards geen aandacht aan de lessor accounting hadden geschonken. Daar is inmiddels in de Exposure Draft uitvoerig aandacht aan besteed. Na het uitgeven van de Exposure Draft is een periode aangebroken waarin alle belanghebbenden hun commentaar op de Exposure Draft konden doen. Deze periode was tot 26 november 2010. De Exposure Draft is feitelijk gezien het laatste concept van de definitieve regelgeving. Indien op de Exposure Draft geen commentaar wordt geleverd, betekent dit dat de belanghebbenden dit goedkeuren. Bij deze Exposure Draft is wel commentaar geleverd. De critici

zijn van mening dat het de goede kant opgaat en dat de Exposure Draft aanzienlijk beter is dan de Discussion paper. Zij hebben echter hier en daar nog wel wat opmerkingen en de meeste dragen wel hetzelfde aandachtspunt aan; de lessor accounting.

Degene die hierop kritiek hebben zijn; Ernst & Young, de EFRAG en KPMG. Ernst & Young vindt de voorstellen nog erg conceptueel van aard. Het grootste kritiekpunt is dat bij de lessor accounting de methodiek nog niet goed is ontwikkeld. Dit kan in de praktijk voor problemen zorgen wanneer deze inwerking zal treden. Als blijkt dat het niet werkt, dan moet het hele systeem weer worden aangepakt. Namens Ernst & Young, pleit Picker om, met name de lessor accounting beter te laten ontwikkelen voordat het wordt ingevoerd. De EFRAG heeft net als Ernst & Young precies dezelfde mening. De voorstellen moeten beter onderzocht worden om te voorkomen dat de nieuwe lease regelgeving, net als de huidige lease regelgeving, een fiasco wordt. Overigens heeft de EFRAG zich niet expliciet uitgelaten over de lessor accounting, maar wel over de nieuwe leasevoorstellen in zijn algemeenheid. Wat KPMG zich daadwerkelijk afvraagt, is of het probleem door het herzien van de lease regelgeving wel is aangepakt. In de lessor accounting zijn twee modellen geïntroduceerd. Of dit het probleem helpt op te lossen, is KPMG van mening dat het niet zo is. De lessor accounting is op een zodanige manier aangepast dat deze het huidige probleem niet aanpakt. Daarom suggereert KPMG dat in de praktijk wéér van de regelgeving zal worden afgeweken.

Vergoossen spreekt dit tegen en denkt dat de nieuwe lease regelgeving het huidige probleem op de juiste manier aanpakt. Daarnaast zal bij het implementeren van de nieuwe regelgeving volgens hem geen problemen opleveren. *“Zo ingewikkeld is het niet, die waardebeoordelingen”* (Dekker, 2009) In hetzelfde artikel: *“Lease buiten de balans loopt op laatste beentjes”* (Dekker, 2009) uit Uunk zijn mening over de herzieningen. Uunk vindt de herziening overbodig. Het kost te veel moeite om alle bedrijfsmiddelen opnieuw te waarderen. Vervolgens is het voor bepaalde bedrijven niet eens van belang dat hun bedrijfsmiddelen afwijken. De kosten die hiermee gemoeid gaan wegen niet op tegen de voordelen die hieruit voortvloeien.

In dit hoofdstuk werd de deelvraag: *“Hoe denken de critici over de nieuwe lease regelgeving?”* beantwoord. De meningen van critici over de nieuwe lease regelgeving zijn verdeeld. Wat terecht als kritiekpunt is aangeduid, is het punt van de lessor accounting. De leases worden bij de lessor accounting nog steeds op dezelfde criteria punten onderscheiden maar worden anders in de financiële overzichten verantwoord waardoor het recht en de verplichting worden verduidelijkt. Hiermee wordt het probleem niet opgelost. Om dit probleem op te lossen, dienen de Boards zich nogmaals over te buigen en verder onderzoek naar te verrichten. Eveneens als de andere voorstellen, is de voorgestelde lessor accounting nog erg conceptueel van aard.

6

De nieuwe lease regelgeving in de praktijk

H 6.1 Inleiding

Alhoewel de nieuwe lease regelgeving pas officieel in 2015 van kracht zal zijn, is het vrijwel zeker dat deze grote consequenties voor de financiële overzichten van de ondernemingen zullen hebben. In de nieuwe lease regelgeving hebben de IASB en FASB een maatregel genomen tegen het 'off-balance' weergave van de operational lease. De maatregel houdt in dat alle leases op de balans dienen te worden weergegeven. Deze maatregel is de grootste verandering ten opzichte van de oude regelgeving. In dit hoofdstuk wordt daarom de aandacht gevestigd bij de gevolgen van de veranderingen die door de nieuwe lease regelgeving worden veroorzaakt. Om het effect duidelijk te maken, wordt een case study afgenomen. In deze studie wordt gebruik gemaakt van een jaarrekening van Fugro NV die veel operational lease heeft en van Philips NV die zowel operational als financial lease heeft.

H 6.2 De gevolgen

Met de invoering van de nieuwe lease regelgeving gaan, zoals in de inleiding is aangegeven, diverse problemen gepaard die de nodige gevolgen met zich meebrengen. De belangrijkste gevolgen worden hieronder besproken.

H. 6.2.1 De financiële ratio's

De Rotterdam School of Management (RSM) heeft samen met PriceWaterhouseCoopers (PWC) een onderzoek verricht naar de impact van de nieuwe lease regelgeving op de financiële ratio's van 3.000 ondernemingen. Uit het onderzoek is gebleken dat bij deze ondernemingen de schuldenlast met 58% zal gaan stijgen. (Tahtah en Roelofsen, 2009) Dit percentage is te verklaren omdat in het onderzoek hoge uitschieters zitten. Deze hoge uitschieters representeren de ondernemingen die nu weinig of geen schulden hebben doordat zij van operational lease gebruik maken.

Bij dit onderzoek moet wel een kanttekening worden geplaatst. Het onderzoek is verricht op basis van de voorstellen die toentertijd, in 2009, bekend waren. In 2009 kwam de Discussion Paper uit, en inmiddels hebben zich drastische aanpassingen aan de Discussion Paper voorgedaan. Indien het onderzoek nu, anno 2011, wordt uitgevoerd dan zal daar een ander resultaat uit voortvloeien, welk naar mijns inziens aan de lessee accounting kant niet veel zal afwijken van dit resultaat. Dit, vanwege het feit dat het hier in de Discussion Paper om de lessee accounting gaat en niet om de lessor accounting die pas in de Exposure Draft haar huidige vorm heeft gekregen.

Voorts komt uit het onderzoek voort dat het effect van de nieuwe lease regelgeving op de financiële ratio's binnen de sectoren verschilt. (Tahtah en Roelofsen, 2009) De sector die het hardst zal worden getroffen, is de detailhandel. De schulden gaan met 217% omhoog, waardoor de leverage met 64 procent stijgt. (Tahtah en Roelofsen, 2009) In bijlage 1 bevindt zich het overzicht

van het effect op de financiële ratio's van alle sectoren met de daar bijhorende stijging van de EBITDA en leverage per sector. De stijging van de EBITDA en leverage voor alle onderneming zijn respectievelijk, 18% en 13%.

De discrepantie tussen de verschillende sectoren is aan de hand van meerdere factoren te verklaren. De RSM en PWC hebben hier ook onderzoek naar gedaan. Wat blijkt, is dat twee zeer belangrijke determinanten van invloed zijn op het verschil: de omvang van de onderneming en het land waarin de onderneming is gevestigd. (Tahtah en Roelofsen, 2009) De kleinere ondernemingen worden ten opzichte van de grotere ondernemingen harder getroffen door de nieuwe lease regelgeving. Wanneer landen met elkaar vergeleken worden dan valt op dat Nederland het hardst zal worden getroffen. (Tahtah en Roelofsen, 2009) Een overzicht van de landen die door de nieuwe lease regelgeving worden getroffen, is in Bijlage 2 te lezen.

In de nieuwe regelgeving wordt aangegeven dat alle leases op de balans dienen te verschijnen. Door het gebruiksrecht op de actiefzijde te activeren en de verplichting aan de creditzijde die als vreemd vermogen wordt beschouwd, zal het balanstotaal toenemen. Aangezien het vreemd vermogen door deze regeling toeneemt, zal het solvabiliteitsratio hard achteruit gaan.³ Dit heeft verdere consequenties voor de ondernemingen. Bij het verstrekken van leningen nemen de banken, onder andere de financiële ratio's mee, in hun beslissing. Indien de financiële ratio's zodanig verslechteren, kan een bank ertoe besluiten om de lening niet te verstrekken. Wanneer deze reeds is verstrekt dan kan de bank deze stop gaan zetten en de lening terugvorderen.

De financiële ratio's zijn niet alleen van belang voor de banken maar ook voor de belanghebbenden en analisten. De desbetreffende onderneming dient aan deze groepen duidelijk te maken dat het de verslechtering door de nieuwe lease regelgeving komt. Daarenboven is het mogelijk om de nieuwe lease regelgeving als een stelselwijziging aan te duiden waardoor het conform RJ 140.211 en IAS 8.22 verplicht is om de cijfers van het voorgaande jaar te weergeven alsof zij krachtens de nieuwe regels zijn opgesteld. Hiermee wordt het voor de belanghebbenden evident dat het blijkens de "oude" cijfers goed met de onderneming gaat en zodoende nog de benodigde vertrouwen van de belanghebbenden kan krijgen.

Het effect van het kapitaliseren van de lease op de financiële ratio's is in het verleden reeds onderzocht. Het onderzoek naar het effect is afkomstig van Nelson (1963). Uit zijn onderzoek kwam voort dat van de vijftien ratio's die hij tijdens zijn onderzoek heeft gebruikt, na het kapitaliseren 56% was veranderd. (Nelson,1963) Vervolgens hebben Imhoff, Lipe en Wright (1991) onderzoek gedaan naar het kapitaliseren van de operational lease op basis van twee ratio's; "return on assets" en "debt to equity". Uit het onderzoek is gebleken dat het kapitaliseren van de operational lease significant effect heeft op de vergelijkbaarheid van financiële ratio's en dat de discrepanties in de ratio's ontstaan bij de "high en low" leases. (Imhoff, Lipe en Wright, 1991) Zeven jaar na dit onderzoek hebben Beattie, Edwards en Goodacre (1998) hetzelfde onderzoek verricht, alleen dit onderzoek was deze keer grootschaliger en meer gedetailleerder. Bij het

---

³ Solvabiliteitsratio = eigen vermogen/ totaal vermogen. Door het gebruiksrecht te activeren, worden de verplichtingen groter, en daarmee ook het totaal vermogen. Het eigen vermogen blijft stationair, waardoor de ratio verslechterd.

onderzoek werd rekening gehouden met negen financiële ratio's die door investeringsanalisten en andere gebruikers worden gebruikt bij de beoordeling van een onderneming. Het is gebleken dat zes van de negen financiële ratio's veranderen wanneer de operational lease wordt gekapitaliseerd en dat daarnaast de grootste verandering in de service sector zit. (Beattie, Edwards en Goodacre, 1998) Hiermee wordt het tegendeel bewezen dat de RSM en PWC zojuist heeft aangetoond. Zij beweerde daarstraks dat de grootste verandering in de detailhandel zit. Deze discrepantie is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat het land waarin het onderzoek is verricht verschilt.

H 6.2.2   Bedrijfsmatig

De operational lease is bij de ondernemingen zeer geliefd door haar 'off-balance' karakter. Door deze mogelijkheid en de minder stringente regels met betrekking tot het verantwoorden van de operational leases, gebruiken financiële instituties een simpele spreadsheet om een overzicht te krijgen van de huidige lease-overeenkomsten met de daarbij horende interestuitgaven of interestkosten. (Ernst & Young, 2010)

Het is nu nog mogelijk om operational lease-overeenkomsten aan te gaan. Echter, volgens het voorstel dienen alle nieuwe, aangegane lease-contracten overeenkomstig met de nieuwe regels te worden verwerkt. De facto, betekent dit dat de operational lease, karakteriserend aan haar 'off-balance' weergave en omwille die reden meestal wordt gekozen, niet meer bestaat en de lease niettemin op de balans moet komen.

Om het gebruiksrecht van de operational lease te bepalen, dient de onderneming over de benodigde informatie van de huidige lease-overeenkomsten te beschikken. Tevens vereisen de nieuwe regels dat elke onderneming op ieder gewenst moment alle informatie betreft de lease-overeenkomsten kan geven. Dit is een pre, indien de lease-overeenkomsten worden herzien. Tot heden verwerkten de ondernemingen louter de relevante informatie over de huidige lease-overeenkomsten en het overige werd niet zodanig belangrijk geacht dat zij werden opgeslagen. Of de relevante informatie waarover zij beschikken bevredigend genoeg is om een goede herziening te kunnen doen, is de vraag. Daarnaast dient vraagtekens te worden geplaatst bij het feit dat ondernemingen überhaupt deze informatie tot hun beschikking hebben. Wellicht wordt deze informatie niet opgeslagen omdat deze niet op de balans wordt opgenomen en daardoor niet belangrijk genoeg wordt geacht.

Voor het bedrijf, c.q. de administratieafdeling, betekent de nieuwe lease regelgeving dat zij eigenlijk met een extra taak wordt belast. Zij dient, indien dit nog mogelijk is, alle benodigde informatie betreft de huidige lease-overeenkomsten te verzamelen. Daarbij moet zij een systeem hanteren waarmee zij op elk gewenst tijdstip de informatie over de lease-overeenkomsten kan opvragen. De administratiekosten (of verwerkingskosten) zullen door deze extra werkzaamheden hoger worden dan ze initieel waren.

H 6.2.3 Het verantwoorden van de kosten

Door de nieuwe lease regelgeving worden de kosten in de winst- en verliesrekening anders verantwoord dan onder de thans geldende regelgeving. Onder de huidige lease regelgeving zijn, zoals in hoofdstuk twee is uiteengezet, de kosten bij operational lease, door het gebruik van de annuïteitenmethode, gelijk. In de nieuwe lease regelgeving wordt de leasebetaling onderscheiden in interestkosten en afschrijvingskosten. (PWC, 2010) De afschrijvingskosten zullen, van uitgaand dat de onderneming lineair over het leaseobject afschrijft, niet meer gelijk blijven omdat onder de nieuwe lease regelgeving ook over het gebruiksrechts wordt afgeschreven. Hierdoor zullen de afschrijvingskosten als geheel stijgen.

Echter, bij de leasekosten dient ook rekening te worden gehouden dat aan de creditzijde een verplichting staat waarover interest wordt berekend. Logischerwijs zijn de interestkosten in het begin hoog, de verplichting staat bij het aangaan van de lease-overeenkomst tegen de contante waarde van de toekomstige betalingen op de balans, en nemen in der loop der tijd af middels het afbetalen van de verplichtingen.

Deze nieuwe opsplitsing van de leasekosten heeft een significante invloed op de winst die de onderneming presenteert. In het begin van de lease-overeenkomst zal de winst onder de nieuwe regelgeving, door de extra afschrijvingskosten over het gebruiksrechts en de interest daarover, lager zijn dan onder de huidige regelgeving. De leasekosten vormen thans onderdeel van de 'kostprijs omzet' of van 'de operationele kosten'. (Tahtah en Roelofsen, 2010) De kosten vormen hierdoor geen apart onderdeel dat van de winst wordt afgetrokken.

De nieuwe regelgeving is stringent en schrijft voor dat een onderscheid in de leasekosten moet worden gemaakt indien dit mogelijk is. Hierdoor zullen de 'kostprijs omze't en/of 'de operationale kosten' dalen waardoor de Earnings Before Interest Taxes Deprecation Amortization (EBITDA) stijgt. Vervolgens worden de Earnigs Before Interest Taxes en Earnings Before Interest Taxes and Amortization door de hogere afschrijvingskosten beïnvloedt en zullen deze aanzienlijk lager worden. Tahtah en Roelofsen (2010) hebben in hun artikel "De revisie van de leaseaccounting" aangegeven dat het bedrijfsresultaat structureel hoger zal zijn en hierdoor wordt de EBITDA automatisch ook hoger.

H 6.3 Case Study

Tot nu toe is deze scriptie vrij theoretisch getint. Om het daadwerkelijk effect van de nieuwe lease regelgeving duidelijk te maken, is het wellicht beter om dit in de praktijk toe te passen. Hiervoor wordt van twee jaarrekeningen gebruik gemaakt; Fugro NV en Philips NV. De keuze voor twee jaarrekeningen waarvan één jaarrekening betreft van een onderneming dat uitvoerig van de operational lease gebruik maakt en de ander van zowel de operational lease als de financial lease gebruik maakt, is dat hiermee rekening wordt gehouden met de uiterste vormen. Beide ondernemingen zijn van origine Nederlands en hebben nog steeds hun hoofdkantoor in Leidschendam (Fugro) en Amsterdam (Philips). Fugro NV is een onderneming die gespecialiseerd is in het verzamelen, interpreteren en beheren van de gegevens over het aardoppervlak en de ondergrond waarmee zij advies geven aan andere ondernemingen in de bouw, industrie, infrastructuur, water en duurzame energie. (Fugro, 2011) Philips NV is een elektroconcern en is actief op markten als verlichting, consumentenelektronica, huishoudelijke apparaten, medische systemen en corporate technologie. Met dat laatste wordt Research en Development van Philips bedoeld. (Philips, 2011)

De keuze voor deze twee ondernemingen is dat zij tot de topondernemingen van Nederland behoren en daarmee een deel van het Nederlandse trots zijn. Fugro en Philips zijn in de wereld op hun gebied toonaangevend. Daarnaast zijn het multinationals die wereldwijd bekend zijn. Gezien de grootte van Fugro en Philips is interessant om te onderzoeken hoe zij met de nieuwe lease regelgeving om zullen gaan.

Hieronder wordt kort de belangrijkste punten van de nieuwe lease regelgeving opgesomd, die straks bij de case study worden gebruikt.

- 'Off-Balance' lease verdwijnt; het onderscheid tussen operational lease en financial lease verdwijnt waardoor alle leases op de balans komen;
- De 'right of use' benadering; aan de debetzijde dient het gebruiksrecht te worden vermeld en aan de creditzijde de verplichting;
- De verplichting en de waarde van het leaseobject wordt vastgesteld op de geamortiseerde kostprijs. Bij deze kostprijs dient tegen het rentepercentage van de lessor te worden verdisconteerd;
- De leases dienen jaarlijks te worden herzien;
- De lessor dient gebruik te maken van twee modellen; het 'performance obligation' model en het 'derecognition' model. De 'performance obligation' wordt gebruikt indien de lessor nog risico's over het leaseobject loopt en nog recht op de voordelen heeft. Het 'derecognition' model wordt gebruikt wanneer de lessor geen risico's over het leaseobject loopt en geen recht heeft op de voordelen.

Om aan te tonen wat het effect van deze nieuwe regels is, worden de financiële ratio's en de kengetallen herrekend. Deze ratio's zijn bepalend bij de beoordeling van de analisten en de belanghebbenden over de onderneming.

H 6.3.1 CASE 1: Fugro NV

In deze eerste case wordt de onderneming met veel operational lease behandeld. De vraag die hierbij kan worden gesteld is; Wat is veel? Naar mijns inziens is veel, indien méér dan de helft van de totale lease uit operational lease bestaat. Een manier om te weten te komen of een onderneming überhaupt financial lease heeft, is hetzij naar de toelichting op de post Materiële Vaste Activa (MVA) te kijken, hetzij naar het kopje “(Contractuele) Verplichtingen” te zoeken. De gedachtegang achter de eerste manier is dat bij financial lease de lessee het actief op de balans activeert. Tevens gaat het om een actief dat langer dan één jaar meegaat. Deze leasevorm kan slechts onder één post staan; de MVA. Uit de toelichting zal ook duidelijk worden hoe deze post is opgebouwd. De gedachtegang achter de tweede methodiek is evident. Bij de lease gaat een verplichting gepaard welk op te maken is uit de balans of uit de toelichting. Het voordeel van de toelichting is dat hieruit zal blijken waaruit de verplichtingen bestaan, hetzij uit operational lease, hetzij uit financial lease.

In het jaarverslag van het boekjaar 2010 van Fugro NV staat op de balans bij de MVA dat bij de voetnoot 5.35 dient te worden gekeken.(zie bijlage 3) Bij dat punt staat dat Fugro NV geen vaste activa in de lease heeft. Hiermee wordt aangetoond dat Fugro geen financial lease heeft. Om nader te gaan onderzoeken of Fugro NV over operational lease beschikt, dient in de toelichting naar het stuk te worden gezocht waaruit duidelijk wordt wat de verplichtingen die in niet uit de balans van Fugro NV op te maken is, zijn.

In de bijlage 4 staat een overzicht van de operational leaseverplichtingen die Fugro NV heeft. Het bedrag dat voor de operational lease-overeenkomsten staat, bedraagt 408.480.000 euro. In de toelichting daarop staat dat de operational lease vooral betrekking heeft op een aantal kantoor-, opslag- en laboratoriumfaciliteiten en schepen. Doordat het een operational lease is, is het thans onder de huidige lease regelgeving toegestaan om de lease niet op de balans te verwerken. Bij financial lease zou dit echter wel op de balans onder de post MVA staan. De leasekosten die hiermee gepaard gaan, en welk uit de winst- en verliesrekening is af te leiden, bedraagt 195 miljoen euro.

Fugro NV valt door het hebben van alleen maar operational lease in de categorie “onderneming met veel operational lease”, aangezien de lease voor 100% uit operational lease bestaat. Om een vergelijking te maken tussen de onderneming onder de huidige lease regelgeving en onder de nieuwe lease regelgeving dienen de financiële ratio's te worden herrekend. Hiermee wordt tevens het effect van de nieuwe lease regelgeving gegeven.

De kengetallen en de ratio's waarvan gebruik worden gemaakt, zijn;

Current ratio	= vlottend activa/ vlottend passiva
Werkkapitaalratio	= ((vlottende activa - vlottende passiva) / omzet) * 100%
Solvabiliteitsratio	= eigen vermogen/ totaal vermogen
Debt ratio (leverage)	= vreemd vermogen / totaal vermogen

Omloopsnelheid vaste activa	= omzet / vaste activa
Rentabiliteit Totaal Vermogen (RTV)	= bedrijfsresultaat / totaal vermogen
Debt/Equity ratio	= vreemd vermogen / eigen vermogen
EBITDA	= (omzet - kostprijs omzet = brutomarge - verkoopkosten - algemene kosten)
EBITA	= EBITDA - afschrijving materiële vaste activa
EBIT	= EBITA - afschrijving immateriële (vaste) activa

Eerst worden de kengetallen van Fugro NV onder de huidige lease regelgeving berekend. De cijfers die in de berekening worden gebruikt, zijn in de balans van Fugro NV die als bijlage wordt gegeven, terug te vinden.

$$\text{Current ratio} = 1.132.984.000 / 879.798.000^4 = 1.29$$

$$\text{Werkkapitaal} = ((1.132.984.000 - 879.798.000) / 2.280.391.000) * 100\% = 11,1\%$$

$$\text{Solvabiliteitsratio} = 1.523.247.000 / 3.089.991.000 = 0.49$$

$$\text{Debt ratio} = 1.566.744.000 / 3.089.991.000 = 0.51$$

$$\text{Omloopsnelheid vaste activa} = 2.280.391.000 / 1.957.007.000 = 1.17$$

$$\text{RTV} = 380.671.000 / 3.089.991.000 = 0.12$$

$$\text{Debt/Equity ratio} = 1.566.744.000 / 1.523.247.000 = 1.03$$

$$\begin{aligned} \text{EBITDA} &= \text{Resultaat uit bedrijfsactiviteiten (EBIT)} + \text{afschrijving materiële vaste activa} + \\ &\quad \text{afschrijving immateriële vaste activa} \\ &= 351.478.000 + 201.493.000 + 8.111.000 \\ &= 561.083.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{EBITA} &= \text{EBITDA} - \text{afschrijving materiële vaste activa} \\ &= 561.083.000 - 201.493.000 \\ &= 359.590.000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{EBIT} &= \text{EBITA} - \text{afschrijving immateriële vaste activa} \\ &= 359.590.000 - 8.111.000 \\ &= 351.479.000 \end{aligned}$$

Wat het effect van de nieuwe lease regelgeving op de financiële ratio's heeft, wordt hierna duidelijk gemaakt. Het punt dat alle leases op de balans worden vermeld en het punt dat de 'right of use' benadering wordt gebruikt, dienen in acht te worden genomen bij het herrekenen van de financiële ratio's. Door alle leases, c.q. operational leases, op de balans te vermelden, wordt het balanstotaal, in casu, met 408.480.000 miljoen euro opgevaardeerd. Dit bedrag is gelijk aan de waarde van de operational lease. Deze wordt aan debetzijde als het gebruiksrechts geactiveerd en aan de creditzijde als een verplichting opgenomen.

---

⁴ De cijfers zijn af te leiden uit de balans van Fugro NV die in bijlage 5 staat

De kengetallen onder de nieuwe lease regelgeving zijn;

$$\text{Current ratio} = 1.132.984.000 / 879.798.000(\text{ voetnoot plaatsen }) = 1.29$$

$$\text{Werkkapitaal} = ((1.132.984.000-879.798.000) / 2.280.391.000) * 100\% = 11,1\%$$

$$\text{Solvabiliteitsratio} = 1.523.247.000 / (3.089.991.000 + 408.480.000) = 0.44$$

$$\text{Debt ratio} = (1.566.744.000 + 408.480.000) / (3.089.991.000 + 408.480.000) = 0.57$$

$$\text{Omloopsnelheid vaste activa} = 2.280.391.000 / 2.365.487.000 = 0.96$$

$$\text{RTV} = 380.671.000 / 3.498.471.000 = 0.11$$

$$\text{Debt/Equity ratio} = 1.975.224.000 / 1.523.247.000 = 1.30$$

EBITDA = ??

EBIT = ??

EBITA = ??

Restricties;

Voor het berekenen van de EBITDA, EBIT en EBITA is de informatie die via de toelichting wordt gegeven, te restrictief. De kosten bestaan bij Fugro NV uit; kosten uitbesteed werk, kosten operational leases, seismische en geologische data en overige kosten. (zie bijlage 6) De operational leasekosten worden in dit geval als één kostencomponent aangeduid. Onder de nieuwe lease regelgeving is het van belang dat deze vervolgens weer wordt onderverdeeld in een afschrijvingscomponent en interestcomponent. Blijkens de definitie van de EBITDA behoren deze componenten daar niet toe. Hiermee wordt onder andere verklaard waarom de EBITDA hoger zal zijn dan onder de oude lease regelgeving. De andere verklaring is, wat in paragraaf 6.2.3 door Tahtah en Roelofsen is gesteld, dat de leasekosten thans grotendeels in de kostprijs zit verwerkt en dat dit niet meer mogelijk is onder de nieuwe regelgeving.

Om de EBITA verder te kunnen berekenen, zijn de afschrijvingskosten van zowel de materiële als de immateriële activa bepalend. In de nieuwe lease regelgeving dient van de 'right of use' benadering worden uitgegaan waardoor alle leases, en dus ook de gebruiksrechten, op de balans worden verwerkt. Hoe de onderneming over het gebruiksrecht van de operational leaseobjecten afschrijft, dient in de toelichting te worden verstrekt. In de huidige toelichting staat wel vermeld wat de toekomstige minimale leasebetalingen zijn. (zie bijlage 7) Deze staat, en is overigens volgens IAS 17.35 en RJ 292.212 verplicht, naar tijdsgelang na balansdatum, respectievelijk minder dan één jaar, één tot vijf jaar en tot slot langer dan vijf jaar.

In de nieuwe lease regelgeving wordt verondersteld dat het gebruiksrecht gelijk is met de contante waarde van de toekomstige leasebetalingen en dat daarover lineair wordt afgeschreven. Hierbij treedt een probleem op. De vraag die hierbij gesteld kan worden is: hoe bepaal je de jaarlijkse afschrijvingskosten? Eerst dient de contante waarde bepaald te worden en op basis daarvan is het, indien de tijdsduur van elk leaseobject bekend is, mogelijk de afschrijvingskosten te berekenen. Op basis van leasebetalingen na de balansdatum, die zojuist zijn genoemd, is dit nu niet

mogelijk om de afschrijvingskosten per jaar en per object te berekenen want de categorieën van één tot vijf jaar en die van langer dan vijf jaar zijn te restrictief om dit te kunnen doen.

Aangezien hiervoor het probleem met de afschrijving over het gebruiksrecht naar voren kwam, ontstaat er ook problemen omtrent de interest die over de verplichting verschuldigd is. De verplichting zal door de nieuwe benadering met 408.480.000 euro stijgen dat gelijk staat aan de activering van het gebruiksrecht van de operational lease. Door deze stijging moet ook extra interest over de verplichting worden betaald. Uit de toelichting kan niet worden opgemaakt wat het rentepercentage is dat hiervoor in rekening wordt gebracht. Daarmee vormt het niet achterhalen van wat de rente is ook een restrictie.

De EBIT is in principe wel berekenbaar, indien de EBITA bekend is. De afschrijving van immateriële vaste activa is door het invoeren van de nieuwe regelgeving niet veranderd. Fugro NV heeft geen immateriële vaste activa in de lease. Een lease hoeft niet altijd in een tastbaar vorm aanwezig te zijn. Rechten, zoals patenten of octrooien, kunnen ook worden geleased.

H 6.3.2 Conclusie case 1:Fugro NV

Fugro NV is een onderneming die alleen van operational lease gebruik maakt. Bij het onderzoeken van het effect van de nieuwe lease regelgeving op deze onderneming, is gebruik gemaakt van een tiental financiële ratio's en kengetallen. Om een overzicht te krijgen van de uitkomsten onder zowel de oude lease regelgeving als de nieuwe lease regelgeving, worden deze hieronder weergegeven;

	De huidige lease regelgeving	De nieuwe lease regelgeving	Procentuele verandering ⁵
Current ratio	1.29	1.29	0
Werkkapitaalratio	11,1 % (0,111)	11,1 % (0,111)	0
Solvabiliteitsratio	0,49	0,44	-10%
Debt ratio	0,51	0,57	+11,8%
Omloopsnelheid vaste activa	1,17	0,96	-18%
RTV	0,12	0,11	-8,33%
Debt/Equity ratio	1,03	1,30	+26,2%
EBITDA	561.083.000	??	??
EBITA	359.390.000	??	??
EBIT	351.479.000	??	??

⁵ Procentuele verandering = ((de nieuwe leaseregelgeving - de huidige lease regelgeving) / de huidige lease regelgeving) x 100%

De kengetallen;

De **current ratio** is nog hetzelfde gebleven. Dit komt omdat het activeren van het gebruiksrecht of het anders verantwoord van de kosten in de W/V rekening geen invloed heeft op de vlottende activa en/of passiva. De **werkkapitaalratio** blijft net als de current ratio hetzelfde. De nieuwe maatregelen hebben geen invloed op de componenten van deze ratio. De **solvabiliteitsratio** is ten opzichte van de oude regelgeving absoluut met 0,05 naar beneden gegaan. Dit is te wijten aan het feit dat de teller, het totaal vermogen, door het opnemen van de verplichting van de operational lease toeneemt. De verplichting wordt als vreemd vermogen geëtiketteerd. De **debt ratio** is absoluut gezien met 0,06 gestegen. De noemer en teller in deze ratio is met hetzelfde bedrag toegenomen. Echter, de relatieve stijging van de noemer ten opzichte van de teller is groter waardoor de uitkomst ook groter wordt. De **omloopsnelheid vaste activa** is achteruitgegaan. De omzet blijft constant en de teller, de vaste activa, neemt toe. De **Rentabiliteit Totaal Vermogen** is met 0,01 achteruitgegaan. De reden hiervoor is dat het totaal vermogen is toegenomen, dit is de teller in de ratio. De **debt / equity ratio** is door het opnemen van de verplichting als vreemd vermogen toegenomen. Onder de oude regelgeving is de ratio al ruim boven de norm. De **EBITDA** is volgens de theorie onder de nieuwe lease regelgeving hoger. De last die uit de operational lease-overeenkomsten voortkomt, dient te worden onderscheiden in een interestdeel en een afschrijvingsdeel. Deze verminderen de kostprijs verkopen waardoor de EBITDA omhoog zal gaan. Voor het berekenen van de **EBITA** zijn de afschrijvingskosten van het gebruiksrecht wel van belang. Uit de toelichting wordt niet duidelijk wat de tijdsduren van de operational lease-overeenkomsten zijn waardoor het berekenen van de eventuele afschrijvingskosten wordt bemoeilijkt.

Indien meer informatie over de operational lease-overeenkomst was verstrekt en duidelijk werd gemaakt hoe de lasten zijn opgebouwd dan zou het mogelijk zijn om de nieuwe EBITDA, EBIT en EBITA te berekenen. Daarom is het moeilijk om op basis van deze cijfers een algehele conclusie te geven. Wat wel te constateren valt, is dat bij de solvabiliteitsratio, de debt ratio en de omloopsnelheid vaste activa de ratiowaarde daalt, hetgeen betekent dat het slechter met de onderneming gaat. Overigens zijn dit niet de enige ratio's die in betekenis erop achteruitgaan. De Debt/Equity ratio gaat weliswaar omhoog, van 1,03 naar 1,30. Maar de betekenis hierachter is de noemer, de debt, toeneemt en de equity gelijk blijft wat de facto een verslechtering betekent.

H 6.4 CASE 2 : Philips NV

In deze tweede case wordt een onderneming behandeld die zowel operational lease als financial lease heeft. De verhouding tussen deze twee vormen van lease is naar mijn mening van belang. Het zou raar zijn indien de financial lease 2% van de totale lease is, en de overige, 98%, uit operational lease bestaat en vervolgens in de categorie "ondernemingen met zowel operational lease als financial lease" valt. Dit zou voor het onderzoek niet ten goede komen. Voor de eenvoud worden zulke ondernemingen onder de andere categorie geplaatst. Met het feit dat de ondernemingen, door met name de voordelen zoals het 'off-balance' karakter, sneller geneigd zijn om voor

operational lease te gaan, rekening te houden, wordt in deze case getracht om minimumpercentage van 20% aan financial lease te behalen. Hiermee wordt het onderzoek niet beïnvloed door één bepalende factor: de operational lease.

Bij de vorige case is uitgelegd hoe het onderscheid tussen de lease-overeenkomsten kan worden gemaakt. Deze zijn:

- Uit de toelichting op de materiële vaste activa;
- Uit de toelichting van de verplichtingen van de onderneming

Middels de eerste manier is het niet mogelijk om te achterhalen wat de financial lease bij Philips is. De boekwaarde van de materiële vaste activa is weliswaar samengesteld uit zowel de materiële vaste activa die zij zelf hebben aangeschaft met hun eigen liquide middelen als materiële vaste activa in de financial lease. Hoe de verdeling hiertussen is, is niet uit de toelichting op te maken. Daarvoor dient de tweede manier in werking te treden; de toelichting van de verplichting van de onderneming.

In bijlage 8 is het overzicht van de verplichtingen van Philips NV weergegeven. Hieruit is wel op te maken wat de waarden van de financial- en de operational lease-overeenkomsten zijn. De waarde van de financial lease-overeenkomst bedraagt op 31 december 2011 178 miljoen euro, en de waarde van de operational lease-overeenkomst 640 miljoen euro. Om na te gaan of aan de vereiste dat in het begin van deze case werd opgesteld, is voldaan, wordt deze nu weergegeven. Het aandeel van de financial lease-overeenkomsten bedraagt 21.8% ⁶ en dat van de operational lease-overeenkomsten is daarmee 78,2% . Hiermee is aangetoond dat aan de opgestelde vereiste is voldaan.

Ook bij deze case worden dezelfde kengetallen gehanteerd die bij de vorige case zijn gebruikt. Hiermee wordt getracht om het effect van de nieuwe lease regelgeving bij een onderneming met zowel financial als operational lease duidelijk te maken. De methodiek bij deze case is analoog aan de vorige; eerst worden de kengetallen onder de huidige lease regelgeving berekend en vervolgens die onder de nieuwe lease regelgeving.

De kengetallen en de ratio's die bij de case weer worden gebruikt, zijn;

Current ratio	= vlottend activa/ vlottend passiva
Werkkapitaalratio	= ((vlottende activa - vlottende passiva) / omzet) * 100%
Solvabiliteitsratio	= eigen vermogen/ totaal vermogen
Debt ratio (leverage)	= vreemd vermogen / totaal vermogen
Omloopsnelheid vaste activa	= omzet / vaste activa
Rentabiliteit Totaal Vermogen (RTV)	= Bedrijfsresultaat / totaal vermogen
Debt/Equity ratio	= vreemd vermogen/eigen vermogen

---

⁶ Het totale bedrag aan lease-contracten is 178 + 640 miljoen= 818 miljoen euro. Het percentage voor de financial lease-overeenkomsten = 178 / 818 x 100% = 21.76%, afgerond 21.8%

EBITDA	= (omzet - kostprijs omzet = brutomarge - verkoopkosten - algemene kosten)
EBITA	= EBITDA - afschrijving materiële vaste activa
EBIT	= EBITA - afschrijving immateriële (vaste) activa

De kengetallen en ratio's onder de thans geldende lease regelgeving;

$$\text{Current ratio} = 14.597.000 / 10.758.000^7 = 1.36$$

$$\text{Werkkapitaalratio} = ((14.597.000.000 - 10.758.000.000) / 25.419.000.000) * 100\% = 15.1\%$$

$$\text{Solvabiliteitsratio} = 15.092.000.000 / 32.269.000.000 = 0.47$$

$$\text{Debt ratio (leverage)} = 17.177.000.000 / 32.269.000.000 = 0.53$$

$$\text{Omloopsnelheid vaste activa} = 25.419.000.000 / 3.265.000.000 = 7.79$$

$$\text{RTV} = 1.452.000.000 + 336.000.000 / 32.269.000.000 = 0.06$$

$$\text{Debt / Equity ratio} = 17.177.000.000 / 14.597.000.000 = 1.18$$

$$\text{EBITDA} = 25.419.000.000 - 15.873.000.000 = 9.546.000.000 - 5.246.000.000 - 2.235.000.000 = 2.065.000.000$$

$$\text{EBITA} = 2.065.000.000 - 678.000.000 \text{ (voetnoot)} = 1.387.000.000$$

$$\text{EBIT} = 1.387.000.000 - (89.000.000 + 487.000.000 + 168.000.000) = 643$$

Om het effect van de nieuwe lease regelgeving duidelijk te maken, worden de kengetallen en de ratio's opnieuw berekend. Zoals in de nieuwe regelgeving wordt aangegeven, wordt bij deze case de 'right of use' benadering toegepast wat inhoudt dat de rechten en verplichtingen naar voren komen door middel van op de debetzijde de operational lease-overeenkomsten van 640 miljoen euro te activeren en op de creditzijde de verplichting, de zojuist aangeduide 640 miljoen euro. Hoe groot de invloed van dit bedrag op de ratio's en de kengetallen heeft wordt nu berekend;

$$\text{Current ratio} = 14.597.000.000 / 10.758.000.000 = 1.36$$

$$\text{Werkkapitaalratio} = ((14.597.000.000 - 10.758.000.000) / 25.419.000.000) * 100\% = 15.1\%$$

$$\text{Solvabiliteitsratio} = 15.092.000.000 / 32.909.000.000 = 0.46$$

$$\text{Debt ratio (leverage)} = (17.177.000.000 + 640.000.000) / (32.269.000.000 + 640.000.000) = 0.54$$

$$\text{Omloopsnelheid vaste activa} = 25.419.000.000 / (3.265.000.000 + 640.000.000) = 6.51$$

$$\text{RTV} = 1.452.000.000 + 336.000.000 / (32.269.000.000 + 640.000.000) = 0.05$$

$$\text{Debt / Equity ratio} = (17.177.000.000 + 640.000.000) / 14.597.000.000 = 1.22$$

$$\text{EBITDA} = ??$$

$$\text{EBITA} = ??$$

$$\text{EBIT} = ??$$

---

⁷ De cijfers zijn af te leiden uit de balans van Philips NV die in bijlage 9 staat

Restricties;

Ook in deze case treden dezelfde problemen op als bij de vorige case, namelijk; het ontbreken van de gegevens om de afschrijvingskosten over het gebruiksrecht te berekenen en de interestkosten over de verplichting die zal ontstaan door de ‘right of use’ benadering. Hierdoor kan het onderzoek niet verder worden uitgevoerd.

H 6.4.2 Conclusie case 2: Philips NV

Bij het analyseren van de kengetallen en de ratio's van Philips NV onder zowel de huidige lease regelgeving als de nieuwe lease regelgeving, kwamen de volgende waarden uit;

	De huidige lease regelgeving	De nieuwe lease regelgeving	Procentuele verandering ⁸
Current ratio	1,36	1,36	0
Werkkapitaalratio	15,1 % (0,151)	15,1 % (0,151)	0
Solvabiliteitsratio	0,47	0,46	-2%
Debt ratio	0,53	0,54	+2%
Omloopsnelheid vaste activa	7.79	6.51	-16.4%
RTV	0,06	0,05	-16,67%
Debt/Equity ratio	1,18	1,22	+3.4%
EBITDA	2.065.000.000	??	??
EBITA	1.387.000.000	??	??
EBIT	643.000.000	??	??

Kengetallen;

De **Current Ratio** is onder de nieuwe lease regelgeving hetzelfde gebleven als onder de oude lease regelgeving. De verandering in de nieuwe lease regelgeving beïnvloeden de noemer en de teller van deze ratio niet. Idem aan de grondslag van de current ratio blijft de werkkapitaalratio ook hetzelfde. De **solvabiliteitsratio** en de **omloopsnelheid vaste activa** zullen dalen. Dit komt omdat bij de “right of use” benadering de verplichting moet worden opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige betalingen. Dit laat de creditzijde, het totaalvermogen, c.q. het vreemd vermogen, stijgen. Hierdoor neemt de teller in de solvabiliteitsratio toe, waardoor deze uiteindelijk zal verslechteren. Inherent aan de verplichting is aan de debetzijde een actief opgenomen, het gebruiksrecht. Deze post staat onder de balanscategorie; materiële vaste activa. Bij de omloopsnelheid vaste activa neemt de teller toe, met als gevolg het verslechteren van dit kengetal.

---

⁸ Zie noot 5

Analoog aan het toenemen van het totale vermogen, verslechtert automatisch ook de **RTV**. De ratio's die stijgen zijn de **debt ratio** en de **debt / equity ratio**. Dit komt omdat de noemers van deze ratio's toenemen. Bij de debt ratio neemt het vreemd vermogen harder toe ten opzichte van het totaal vermogen. De debt / equity ratio stijgt omdat het vreemd vermogen, de noemer, stijgt en het eigen vermogen, de teller, niet stijgt. Logischerwijs neemt dan deze ratio af.

Het ontbreken van de gegevens over de tijdsduur en de leasebetaling van elke operational lease-overeenkomst, vormt ook bij deze case een obstakel. Indien deze toch beschikbaar was, konden de afschrijvingskosten over het gebruiksrecht worden berekend, en zodoende de EBITA. Voordat überhaupt de EBITA berekend kan worden, is ook de EBITDA nodig. Uit de theorie blijkt dat deze twee hoger zullen zijn onder de nieuwe lease regelgeving. (Tahtah en Roelofsen, 2010) De leasekosten vormen een component dat van invloed is op de EBITDA. Indien de leasekosten naar kostensoorten worden onderscheiden, en worden gecategoriseerd, zoals die onder de nieuwe lease regelgeving zou moeten, dan was het mogelijk, van uitgaand dat de andere kosten ook bekend zijn, om de EBITDA te berekenen.

H 6.5 Fugro NV en Philips NV

Om het effect van de nieuwe lease regelgeving duidelijk te maken, is in de vorige twee paragrafen een case study gedaan bij enerzijds een onderneming met veel operational lease, Fugro NV, en anderzijds een onderneming met zowel financial lease als operational lease, Philips NV. De procentuele veranderingen van beide ondernemingen staan hieronder vermeld.

	Procentuele verandering Fugro NV	Procentuele verandering Philips NV
Current ratio	0	0
Werkkapitaalratio	0	0
Solvabiliteitsratio	-10%	-2%
Debt ratio	+11.8%	+2%
Omloopsnelheid vaste activa	-18%	-16.4%
RTV	-8,33%	-16,67%
Debt/Equity ratio	+26,2%	+3.4%
EBITDA	??	??
EBITA	??	??
EBIT	??	??

Buiten beschouwing worden de ratio's; current ratio en werkkapitaalratio en de kengetallen; EBITDA, EBITA en EBIT gehouden, omdat deze zowel voor als na de invoering van de nieuwe regelgeving niet veranderd zijn, of (nog) moeilijk te bepalen zijn.

Discrepanties

Wat in zijn algemeenheid gesteld kan worden, is dat de procentuele veranderingen bij Philips NV, op de RTV na, minder groot zijn dan bij Fugro NV. De absolute discrepanties tussen de solvabiliteitsratio, de debt ratio, en de debt/ equity ratio zijn respectievelijk 8%, 9.8%, 22.8% groot. Vooral de laatste ratio is exorbitant hoog. Om dit fenomeen nader te verklaren, wordt eerst de discrepantie bij de debt/equity ratio verklaard. Het bedrag dat bij Fugro NV bij de schulden wordt opgeteld, bedraagt grosso modo 26% van de huidige schulden.⁹ Bij Philips NV is dat slechts 4%.¹⁰ Hiermee kan worden vastgesteld dat de omvang van de huidige schulden significante invloed op de verandering van de Debt / Equity ratio heeft. Het bedrag van de operational lease-overeenkomsten dat moeten worden geactiveerd en aan de creditzijde moet worden gepassiveerd, heeft geen relatie met de ratio. Bij Philips NV bedraagt de omvang van de lease-overeenkomsten 640 miljoen en bij Fugro NV bedraagt deze 408,48 miljoen. Het verschil tussen de debt ratio kan verklaard worden door het feit dat het vreemd vermogen en het eigen vermogen bij Philips NV tien keer zo groot is dan het vreemd- en eigen vermogen van Fugro NV. Waar het eigenlijk, net als bij de debt/ equity ratio, erop neerkomt, is dat de omvang van de verplichting, oftewel de operational lease, ten opzichte van de verplichtingen die al op de balans staan, procentueel gezien bij Fugro NV groter is bij Philips NV. Daarnaast stijgt de noemer, het vreemd vermogen, harder dan de teller, het totaal vermogen. Dit heeft ook van invloed op de uitkomst van deze ratio. Inherent aan de oorzaak bij de vorige twee ratio's, geldt bij de solvabiliteitsratio min of meer hetzelfde.

Bij de ratio omloopsnelheid vaste activa zijn twee waarden van belang; de omzet en de vaste activa. Fugro NV is ten opzichte van Philips NV blijkens het balanstotaal en de omzet, klein. De omzet van Philips NV was in het boekjaar 2010 ruim 25 miljard euro en die van Fugro bedroeg ruim twee miljard euro. Dit geeft al aan dat Philips ongeveer 12 keer meer omzet maakt. De vaste activa van Fugro heeft een waarde van bijna twee miljard euro en van Philips is bijna 12 miljard. (Zie bijlage 5 en 9 voor de waarden uit de balans) Wanneer daarbij ook nog eens het gebruiksrecht als vast actief dient te worden opgeteld dan komt is de procentuele toename van de vaste activa bij Fugro groter dan bij Philips.¹¹

De discrepantie van de RTV ligt aan het feit dat de waarden bij Philips zowel onder de huidige lease regelgeving als onder de nieuwe lease regelgeving laag is. Deze bedroegen

---

⁹ $(408.480.000 / 1.566.744.000) \times 100\% = 26\%$

¹⁰ $(640.000.000 / 17.177.000.000) \times 100\% = 3,7\%$

¹¹ Fugro = $1.957.007.000 + 408.480.000 = 2.365.487.000$. Procentuele toename = $((2.365.487.000 - 1.957.007.000) / 1.957.007.000) \times 100\% = 20.87\%$

Philips = $3.265.000.000 + 640.000.000 = 3.905.000.000$. Procentuele toename = $((3.905.000.000 - 3.265.000.000) / 3.265.000.000) \times 100\% = 19.6\%$

respectievelijk 0.06 en 0.05. Bij Fugro waren de waarden iets hoger, respectievelijk 0.12 en 0.11. Het absolute verschil is bij beiden 0.01. Echter, bij Philips is dit procentueel gezien groter dan bij Fugro. Dit verklaart waarom bij Philips de RTV waarde groter is dan bij Fugro.

Conclusie

Aangezien de omvang van de operational lease, oftewel het gebruiksrecht, geen significante invloed heeft op de ratio's maar wel de omvang van de posten waarop de desbetreffende ratio (ratio's) betrekking heeft (hebben), kan gesteld worden dat de invoering van de lease regelgeving over het algemeen een verslechtering voor de ratio's en de kengetallen betekent. Impliciet betekent dit ook een achteruitgang voor de ondernemingen, mits het gebruiksrecht (de operational lease-overeenkomsten) een significant deel van de huidige posten, c.q. het vreemd vermogen, hetgeen dat uiteindelijk voor een verhoging van het totaal vermogen zorgt en de vaste activa bestrijkt.

Hiermee kan impliciet vanuit worden gegaan dat de regelgeving de kleinere ondernemingen zwaarder zal treffen dan de grotere ondernemingen. Dit, vanwege het feit dat de balansposten van deze ondernemingen een stuk groter zijn. De omvang van de operational lease-overeenkomsten heeft geen significante invloed op de verslechteringen van de ratio's en de kengetallen.

H 6.6 Samenvatting en conclusie

Dit laatste hoofdstuk bestaat uit twee gedeelten waarin het eerste deel de deelvraag: "Wat zijn de gevolgen van de nieuwe lease regelgeving?" centraal stond en in het tweede deel de deelvraag "Hoe zal de nieuwe lease regelgeving in de praktijk werken?". De gevolgen van de nieuwe regelgeving heeft voornamelijk betrekking op drie aspecten; de financiële ratio's, bedrijfsmatig en het verantwoorden van de kosten.

Het effect van de nieuwe lease regelgeving is in 2009 door de RSM en PWC bij 3.000 ondernemingen reeds onderzocht. De kanttekening die hierbij dient te worden getekend, is dat de huidige voorstellen afwijken van de voorstellen die toentertijd golden. Uit het onderzoek kwamen opmerkelijke resultaten voort; de schuldenlast van de ondernemingen gaan stijgen en de financiële ratio's verschillen binnen de sectoren. De sector detailhandel wordt het hardst getroffen. De discrepanties tussen de sectoren worden verklaard door de omvang van de onderneming en het land waarin het is gevestigd. De achteruitgang van de financiële ratio's heeft verdere consequenties voor de onderneming. Banken baseren hun oordeel op de ratio's wanneer zij kijken naar kredietwaardigheid van de onderneming indien aan deze een lening wordt verstrekt.

Daarnaast zullen de belanghebbenden, zoals de analisten, vraagtekens bij de achteruitgang hebben. Daarom is het de taak van de ondernemingen om dit fenomeen aan hen uit te leggen. Het effect van het kapitaliseren van de lease op de ratio's is in het verleden al door anderen onderzocht naar gedaan. Nelson (1963) ontdekte dat de vijftien ratio's die hij voor het onderzoek gebruikte, veranderde na het kapitaliseren. Imhoff, Lipe en Wright (1991) hebben onderzoek gedaan naar het kapitaliseren van de operational lease. Uit het onderzoek is gebleken dat het kapitaliseren van de

operational lease significant effect heeft op de vergelijkbaarheid van de financiële ratio's en dat de discrepanties in de ratio's ontstaan bij de high en low leases. Zeven jaar na dit onderzoek hebben Beattie, Edwards en Goodacre (1998) hetzelfde onderzoek gedaan maar deze was grootschaliger en werd gebruik gemaakt van negen financiële ratio's. Uit dit onderzoek is gebleken dat zes van de negen financiële ratio's door het kapitaliseren van de operational lease veranderen.

Bovendien betekent dat de nieuwe lease regelgeving voor het bedrijfsproces een ingrijpende verandering zal ondergaan. Voorheen werd de informatie over de operational lease-overeenkomsten niet tot in de details opgeslagen. Thans is het verplicht dat de onderneming over alle informatie dient te beschikken van de lease-overeenkomsten. Dit zorgt voor meer werk voor de administratieve afdeling en vergt van de huidige informatiesystemen dat zij capabel genoeg zijn om deze verandering aan te kunnen.

In de winst- en verliesrekening worden de kosten anders gecategoriseerd. De leasekosten dienen te worden onderscheiden in een afschrijvingsdeel en een interestdeel. Enerzijds zal het afschrijvingsdeel hoger worden omdat over het gebruiksrecht wordt afgeschreven. Anderzijds zal het interestdeel ook hoger zijn vanwege het feit dat over de verplichting interest verschuldigd is. De winst zal door het nieuwe onderscheid in de nieuwe lease regelgeving lager zijn. Echter, in de loop der tijd neemt de winst weer toe door het lager worden van het gebruiksrecht én de verplichting. De EBITDA wordt door de nieuwe kostensplitsing hoger. In de thans geldende regelgeving vormen de interestkosten een deel van de kostprijs omzet waardoor de EBITDA wordt verlaagd.

Het tweede gedeelte van dit hoofdstuk bestond uit een case study waarin twee Nederlandse ondernemingen, Fugro NV en Philips NV, werden behandeld. Het doel van deze case study was om de nieuwe lease regelgeving in de praktijk toe te passen en te onderzoeken wat het effect daarvan is. In deze case study werd gebruik gemaakt van een tiental financiële ratio's en kengetallen. Het resultaat is dat vijf van de tien financiële ratio's en kengetallen, na de invoering veranderen en erop duiden dat dit een achteruitgang betekent.

De procentuele verandering is bij Fugro een stuk groter dan bij Philips. Na onderzoek te hebben gedaan, is de verklaring die hiervoor gegeven kan worden dat de omvang van de huidige posten van invloed is op het effect. Impliciet kan gesteld worden dat de omvang van de onderneming die inherent is aan de grootte van de posten, van invloed is. Philips NV is tien keer groter dan Fugro NV waardoor het effect van het opnemen van het gebruiksrecht van de operational lease-overeenkomsten verzwakt wordt door de grootte van de onderneming. Deze uitkomst bevestigt, wat uit het eerder afgenomen onderzoek van de RSM en PWC is gebleken dat de omvang van de onderneming invloed heeft op het effect van de nieuwe lease regelgeving. Het tweede wat uit hun onderzoek kan worden geconcludeerd, is dat het vestigingsland en sector ook van invloed zijn. In deze case study is hiermee geen rekening gehouden. Beide ondernemingen zijn in Nederland gevestigd waardoor het vestigingslandaspect niet kan worden bevestigd. De sectoren waarin deze ondernemingen zich bevinden zijn verschillend. Hierdoor kan geen uitspraak betreffende dit aspect gedaan worden omdat deze case study daarvoor te restrictief is.

7

De conclusie

H 7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de probleemstelling; *“Hoe zullen ondernemingen met de gevolgen van het activeren van operational lease op de balans omgaan?”* beantwoord. Voordat een antwoord op de probleemstelling kan worden gegeven, dient het antwoord stapsgewijs te worden opgebouwd. Dit geschiedt door het stellen van deelvragen die vervolgens kort worden beantwoord.

H 7.2 Deelvragen

De deelvragen die gaarne deze scriptie zijn gesteld en zijn beantwoord, worden voor de begrijpelijkheid voor het antwoord op de probleemstelling nog een keer gesteld en beantwoord.

Wat houdt de huidige lease regelgeving in?

De huidige lease regelgeving kent hoofdzakelijk twee soorten lease-overeenkomsten; financial lease en operational lease. Het onderscheid hiertussen wordt op basis van vijftal punten van IAS 17.10 gemaakt; het leaseobject komt aan het einde in eigendom van de lessee, de koopprijs voor het leaseobject is lager dan de reële waarde, de leaseperiode is gelijk aan de economische levensduur, de contante waarde van de minimale leasebetalingen moet gelijk zijn aan de reële waarde en het object heeft alleen voor de lessee een bepaalde waarde. In de praktijk is gebleken dat met deze criteriapunten arbitrair worden omgegaan zodat de financial lease vaak als operational lease wordt aangemerkt.

Daarom heeft op de RJ op eigen initiatief bij het derde punt geëist dat de leaseperiode minimaal gelijk is aan 75% van de economische levensduur. Vervolgens is bij het vierde punt als additionele eis gesteld dat de contante waarde minimaal 90% van de leasebetalingen is. Echter, deze additionele vereisten hebben het kwalificeren van de financial lease als operational lease weliswaar vermindert, maar niet stopgezet.

Wat zijn de economische voor- en nadelen van de leasevormen?

Financial lease lijkt veel op kopen. Niettemin heeft de financial lease het voordeel dat het bedrag niet in één keer hoeft te worden betaald. Dit brengt als andere voordeel met zich mee dat hiermee liquiditeitsvoordelen ontstaan. Vervolgens mag de lessee op het leaseobject afschrijven dat voor vermindering van de belastbare winst zorgt. Operational lease heeft tegelijkertijd zowel een voordeel als een nadeel dat deze leasevorm niet op balans wordt geactiveerd. Het voordeel is dat de kengetallen en de ratio's hetzelfde blijven. Als nadeel valt aan te merken dat de vergelijkbaarheid tussen de jaarrekeningen verslechterd, wat niet volgens de kwalitatieve kenmerken van een jaarrekening absoluut niet de bedoeling is. Dit probleem is door zowel de regelgevende instituten als door de gebruikers meerdere malen aangeduid.

Wat zijn de tekortkomingen van de huidige lease regelgeving?

Binnen de huidige lease regelgeving zijn risico's en voordelen uit het in bezit hebben van het leaseobject van belang bij het kwalificeren van de lease. ('Risk- and reward') Ciesielski en Weirich hebben als kritiekpunt geuit dat de huidige lease regelgeving niet genoeg de nadruk op de verplichting legt waardoor de lease niet voor de juiste waarde op de balans staat. Dit heeft als gevolg dat niet aan de kwalitatieve kenmerken worden voldaan, zoals; de juistheid. Vergoossen heeft in een artikel aangegeven dat de huidige lease regelgeving niet transparant is en dat in de nieuwe lease regelgeving hieraan uitgebreid aandacht moet worden besteed. Kamp heeft in zijn artikel betoogd dat het "alles of niets" principe de lessee het aangaan van de operational lease aangemoedigd. Dit, met het oog op de voordelen die hiermee kunnen worden behaald. Deze bewering van Kamp wordt bijgestaan door het empirisch onderzoek dat in de VS en Australië is gehouden waarin wordt aangetoond dat financial lease-overeenkomsten, vanwege de beoogde voordelen, worden verruild voor operational lease-overeenkomsten. Uit onderzoek van Tweedie blijkt dat in de praktijk de ondernemingen bewust van het 90% criterium afwijken. Hierdoor kunnen zij de financial lease als operational lease aanduiden.

Wat houdt de nieuwe lease regelgeving in?

De grootste verandering in de nieuwe lease regelgeving is dat het onderscheid tussen de operational lease en de financial lease komt te vervallen. Dit komt omdat van de "right of use" benadering dient te worden uitgegaan waardoor aan de debetzijde het gebruiksrecht staat geactiveerd dat gelijk is aan de verplichting die op de creditzijde staat tegen de contante waarde van de toekomstige betalingen. Wat ook nieuw is, is dat de lease-overeenkomsten jaarlijks moeten worden herzien. Dit dient te worden gedaan indien de omstandigheden zodanig zijn veranderd waardoor de lease-overeenkomsten tegen een andere waarde moeten worden gewaardeerd. De nadruk waar niet in de Discussion Paper is gelegd maar wel in de Exposure Draft, is de lessor accounting. Deze dient, volgens de belanghebbenden, gelijktijdig met de lessee accounting te worden aangepakt. Door het introduceren van de twee nieuwe benaderingen; 'derecognition' en 'performance obligation', wordt een poging ondernomen om de lessor accounting te hervormen. 'Derecognition' kan gelijk gesteld worden met de thans geldende financial lease en 'performance obligation' met de operational lease. De vergelijking die zojuist gemaakt is, is gebaseerd op de punten waarop momenteel het onderscheid wordt gemaakt; de risico's en het voordeel behalen uit het leaseobject.

Wat zijn de grote verschillen tussen de nieuwe- en de oude regelgeving?

Deze deelvraag is samenhangend met de vorige deelvraag en dus reeds beantwoord. Wat aan de oude lease regelgeving gaat veranderen, is per definitie een verschil tussen de nieuwe lease regelgeving en de oude lease regelgeving.

Hoe denken de critici over de nieuwe lease regelgeving?

De hervormingen in de lease accounting komen, met name voor de gebruikers van de jaarrekening, goed uit. Desalniettemin dient het onderdeel lessor accounting meer draagvlak te krijgen. Om dit te

bewerkstelligen zijn de critici van oordeel dat meer onderzoek naar de effectiviteit van de nieuwe, geïntroduceerde modellen moet worden gedaan. Wanneer dit bekend is, kan te zijner tijd beslist worden of het juiste moment is aangebroken om de nieuwe modellen te introduceren. De criticus, KPMG, heeft haar vraagtekens bij de herziening van de lessor accounting gezet. Zij is van mening dat het daadwerkelijke probleem niet wordt aangepakt. Het onderscheid geschiedt op dezelfde punten, het dragen van risico's en het voordeel behalen uit het in bezit hebben van het leaseobject, als voorheen. Een andere criticus, Uunk, heeft kritiek op een ander punt. Namelijk op het punt: herzieningen. Volgens Uunk is het voor de kleine ondernemingen volstrekt overbodig om dit jaarlijks te gaan uitvoeren. De kosten die hiermee gemoeid gaan, zullen de baten niet overtreffen. Evenwel zijn andere critici, naast de lessor accounting en herzieningen van de lease-overeenkomsten, content met de progressie die de IASB en de FASB boeken. Vergoossen vindt de herziening een goed initiatief omdat hiermee een einde wordt gemaakt aan het feit dat ondernemingen arbitrair met de lease-overeenkomsten omgegaan.

Wat zijn de gevolgen van de nieuwe lease regelgeving voor de ondernemingen?

Het invoeren van de nieuwe lease regelgeving heeft gevolgen voor: de financiële ratio's en kengetallen, bedrijfsmatig en het verantwoorden van de kosten. Het effect op de financiële ratio's en kengetallen is in het verleden reeds onderzocht. De RSM en PWC hebben in 2009 bewezen dat de financiële ratio's en kengetallen over het algemeen achteruitgaan. Hoe hard ze achteruitgaan, wordt bepaald door de sector, de omvang en het vestigingsland van de onderneming. Daarnaast betekent dat het beschikken over alle informatie van elke lease-overeenkomst op elk gewenst moment een hele verandering voor de onderneming is. Door de nieuwe eis dat alles beschikbaar moet zijn, dient over de huidige lease-overeenkomsten alle informatie te worden opgevraagd bij de lessor. Voorheen werd het belangrijkste deel van de informatie over de operational lease-overeenkomsten opgeslagen, de rest was voor de onderneming irrelevant gezien het feit dat deze leases niet op de balans hoeft te komen. Door de nieuwe lease regelgeving dienen de kosten in de winst- en verliesrekening anders te worden gecategoriseerd. Leasekosten dienen te worden onderscheiden in een afschrijvingsdeel en interestdeel. Deze kosten worden daardoor ook hoger dan dat ze in de geldende regelgeving zou zijn. Over de verplichting is interest verschuldigd, deze is door het opnemen van het gebruiksrecht ook hoger. Vervolgens wordt over het gebruiksrecht ook nog afgeschreven waardoor, naast de reguliere afschrijvingskosten, ook nog deze afschrijvingskosten erbij komen. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de EBITDA-, EBITA- en EBIT waarde.

Hoe zal de nieuwe regelgeving in de praktijk werken?

Deze deelvraag werd beantwoord door middel van het uitvoeren van een case study. Bij deze case study werden de jaarrekeningen van Philips en Fugro geanalyseerd en daarop de nieuwe regelgeving toegepast. Het resultaat van de studie is, wat de RSM en PWC reeds eerder hebben aangetoond, dat de omvang van een onderneming een determinant is van het totale effect op de financiële ratio's. Philips is tien keer groter dan Fugro, en bij Fugro kwam het invoeren van de "right of use"

benadering harder aan dan bij Philips. De andere determinanten; vestigingsland en sector, die de RSM en PWC als factoren aan duiden, konden met deze case niet worden aangetoond.

H 7.3 Conclusie

De International Accounting Standard Board (IASB) en de Financial Accounting Standard Board (FASB) hebben gezamenlijk een goede stap in de juiste richting genomen met de hervormingen in de lease accounting. Het huidige probleem omtrent de 'off-balance' weergave van de operational lease wordt door de nieuwe aanpak geëlimineerd. Alle lease-overeenkomsten dienen op de balans te worden verwerkt, met op de debetzijde een actief dat het gebruiksrecht van de operational lease representeert en op de creditzijde een verplichting die gelijk staat aan het gebruiksrecht met als waarde de toekomstige betalingen verdisconteerd tegen het interestpercentage dat gelijk is aan die van de lessor.

Ondernemingen die dikwijls gebruik maken van lease, van zowel financial lease als operational lease, zullen met de nieuwe lease regelgeving worden geconfronteerd. Alvorens de nieuwe lease regelgeving wordt ingevoerd, was reeds bekend dat de financiële ratio's en de kengetallen van ondernemingen achteruit zullen gaan. Uit de case study die bij Philips NV en Fugro NV is uitgevoerd, kan worden geconcludeerd dat niet de samenstelling van de huidige lease-overeenkomsten van invloed is maar wel de grootte van de ondernemingen een invloedrijke determinant is bij het beoordelen van het effect van de nieuwe lease regelgeving op de financiële ratio's en de kengetallen. Hoe groter de onderneming is, hoe minder groot de invloed het effect van de nieuwe lease regelgeving op de financiële ratio en kengetallen heeft. Nevens deze factor, is uit het onderzoek van de Rotterdam School of Management en PricewaterhouseCoopers gebleken dat de sector en het vestigingsland evenzeer bepalend zijn bij het vaststellen van het effect. Behoudens deze determinanten kan, naar mijns inziens, ondernemingen ertoe bewegen om hier maatregelen tegen te nemen.

Aangezien de grootte van de onderneming een determinant is, kunnen ondernemingen deze arbitrair, door middel van emissie van nieuwe aandelen, het aandelenvermogen vergroten. Dit dient te geschieden voor het moment waarop de nieuwe lease regelgeving inwerking treedt. Uitgaand van de solvabiliteitsratio dient het eigen vermogen op een zodanige manier te stijgen ten opzichte van het vreemd vermogen waardoor de ratio stationair blijft. Theoretisch gezien zou dit kunnen waardoor de mogelijkheid bestaat om het effect teniet te laten gaan.

Het vestigingsland en de sector zijn de overige determinanten die van invloed zijn op het effect. In theorie is het mogelijk om van de eerstgenoemde factor, door het verplaatsen van de onderneming, af te gaan wijken. Echter in de praktijk zal dit voor de benodigde problemen zorgen, waardoor dit niet realistisch is.

Over het algeheel genomen betekent de invoering van de nieuwe lease regelgeving een achteruitgang voor de ondernemingen. Althans, de ondernemingen die de IFRS (en de US GAAP) hanteren en gebruik maken van lease-overeenkomsten. Deze ondernemingen worden immers met de

nieuwe regelgeving geconfronteerd. Hun financiële ratio's en kengetallen verslechteren waardoor de belanghebbenden een minder goed beeld over de ondernemingen krijgen. Dit kunnen de ondernemingen tegengaan door hen in een officieel bericht uit te leggen waaraan de verslechtingen te wijten zijn en wat de ratio's en kengetallen zouden zijn onder de oude lease regelgeving. Hiermee wordt tegelijkertijd het vergelijkbaarheidsprobleem opgelost. Tevens is het conform RJ 140.211 en IAS 8.22 verplicht om de cijfers van het vorige boekjaar om te rekenen naar de cijfers conform de nieuwe lease regelgeving waarmee de nieuwe ratio's en kengetallen berekend kunnen worden.

Wat het kernpunt van de critici is, naar mijns inziens zonder meer terecht, de herziening van de lessor accounting. Deze kwam pas in aanmerking voor herziening toen de critici in hun kritiek op de Discussion Paper daarop wezen. De methodiek van de nieuwe lessor accounting is zodanig geformuleerd dat de mogelijkheid bestaat om arbitrair met de regels om te kunnen gaan.

Als verbeterpunt dient de IASB en de FASB meer stringente regels omtrent de lessor accounting in te voeren waardoor, wat nu in toenemende mate, niet meer mogelijk is om van de regels te gaan afwijken. Dit was de voornaamste kritiek die de IASB en de FASB ook kregen na het publiceren van de Exposure Draft. Ongetwijfeld zal door de regelgevende instituten nog op dit punt worden terug gekomen.

Zoals het thans ernaar uit ziet, stellen de IASB en de FASB steeds meer stringente regels voor de lease accounting op waardoor de huidige problemen, zoals: de 'off-balance' weergave van de operational lease en het arbitrair omgaan met de criteriapunten, in de toekomst niet meer zullen voorkomen.

H 8   Literatuurlijst

Boeken;

Amro Bank, (1979), *Leasing: Wat is dat nu eigenlijk?*, Amsterdam

Böhmer-Visser, S. (2001). Leasecontracten, in M.N. Hoogendoorn, J. Klaassen, F. Krens. *Externe verslaggeving in theorie en praktijk* (blz. 973 - 1002). derde druk. deel 2, Hoofdstuk 31, 's Gravenhage, Elsevier Bedrijfsinformatie

Ernst & Young, *Handboek Jaarrekening 2010*, Kluwer, 2010,

Hees, van, J.J, R.M. Hermans, S.C.J.J. Kortmann, (1997). *Vermogensrechtelijke aspecten van leasing*, Lelystad : Koninklijke Vermande 1997

Hees, van, J.J,(1997), *Leasing*, Deventer : W.E.J. Tjeenk Willink, deel 8

Hoogendoorn, M.N. , J. Klaassen, R.G.A. Vergoossen, (2008), *Externe Verslaggeving*, Zevende druk, Groningen: Wolters-Noordhoff, 2008

McCregor, M. , (1996), *Accounting for Leases: A New Approach. Recognition by Lessees of Assets and Liabilities Arising under Lease Contracts*, no 163 -A, Norwalk

Mijjer, B.J.B, (1996), *Leasing; de vele kanten van een financieringsinstrument*, Kluwer Bedrijfswetenschappen

Artikelen

Beattie, V. , Edwards, K. , Goodacre, A. , The impact of constructive operating lease capitalisation on key accounting ratios, *Accounting and Business Research*, 28 april 1998, blz. 233-254.

Ciesielski, J.T., T. R. Weirich, New Accounting for Lessees, *The Journal of Corporate Accounting & Finance* , januari/februari 2010, blz. 45 - 54

Hoeven, ter, R. Principle-based versus rule-based accounting standards; waar ligt de balans?, *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie*, oktober 2005, , blz. 475 - 485

Imhoff, E.A., Thomas, Economic Consequences of Accounting Standard: The Lease Disclosure Rule Change, *Journal of Accounting and Economics*, December 1988, blz. 277-310

Imhoff, E.A. , Lipe, R.C., Wright, D.W., Operating leases: impact of constructive capitalization, *Accounting Horizons*, 5 januari 1991, blz. 51-63.

Jager, J.H, H.B. van Veen, Verwerking van leasecontracten in de jaarrekening, *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie*, maart 2001, blz. 81 - 90

Lanning, A., Verslaggeving over Pensioenen: IAS 19/ RJ 271 beoordeeld, *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie*, 2006, blz. 291

Lückerath-Rovers, Mijntje, Operationele leases en het voorspellen van faillissement, *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie* , december 2007, blz. 624 - 637

Nelson, A.J. , Capitalising lease - the effect on financial ratio's, *Journal of Accountancy*, Juli 1963, blz. 49-58

Tahtah, J. , Roelofsen, (PricewaterhouseCoopers en de Rotterdam School Of Management), 'De toekomst van leasing. Onderzoek naar de impact van financiële ratio's van ondernemingen', 2009.

Tahtah, J. , R. van Hal, De revisie van leaseaccounting , *Spotlight* Jaargang 17- 2010 uitgave 4, blz. 12 - 18

Tahtah, J. , De toekomst van leasing; Alle lease-overeenkomsten komen 'on balance, *Spotlight* Jaargang 16, 2009, Uitgave 2, blz. 14 - 20

Tweedie, David (L.A.G.M. van Lent, redactionele bewerking) - IOSCO endorsement... and beyond, *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, september 1999, blz. 475-480. Voorbeeld leasing van vliegtuigen, blz. 478. Betreft G4+1-rapporten

Scriptie:

Bos, van den, F.J. , Investeringsbeslissingen van gemeenteraden, 2008

Internetbronnen

Artikelen: dit zijn voornamelijk de kritiekpunten op de oude- en nieuwe lease regelgeving.

BDO, geraadpleegd op 14 juni 2011

<http://www.accountancynieuws.nl/actueel/vaktechniek/iasb-neemt-meer-tijd-voor-herziening-ias-17.100959.lynkx?PostedField%5Bkeyword%5D=lease&pageStart=1&Confirmed=Zoeken>

Dekker, G. , Lease buiten de balans loopt op laatste benen. *De Accountant*, juli/augustus 2009, 30-33 (geraadpleegd 23 mei 2011)

http://www.accountant.nl/readfile.aspx?ContentID=53510&ObjectID=511439&Type=1&File=0000026062_Lease_buiten_balans.pdf

EFRAG, geraadpleegd op 14 juni 2011

<http://www.accountancynieuws.nl/actueel/vaktechniek/ontwerp-commentaar-efrag-op-the-iasb-exposure.94806.lynkx?PostedField%5Bkeyword%5D=lease&pageStart=21&Confirmed=Zoeken>

KPMG, geraadpleegd 14 juni 2011

<http://www.kpmg.com/NL/nl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Persberichten/Pages/IFRS-en-US-GAAP-lease-accountingregels-op-de-schop.aspx>

Picker namens Ernst & Young, geraadpleegd op 14 juni 2011

<http://www.accountancynieuws.nl/actueel/vaktechniek/kritiek-ernst-young-op-exposure-draft-iasb-en-fasb.96560.lynkx?PostedField%5Bkeyword%5D=lease&pageStart=11&Confirmed=Zoeken>

PWC-directors, Brouwer en Roelofsen, geraadpleegd 15 juni 2011

<http://www.accountancynieuws.nl/actueel/branche/pwc-directors-willen-big-bang-bij-invoeren-ifs.95672.lynkx?PostedField%5Bkeyword%5D=lease&pageStart=21&Confirmed=Zoeken>

Overige artikelen:

Ernst & Young, IFRS practical matters for financial services. What do the proposed lease accounting changes mean for financial institutions?, September 2010, geraadpleegd op 10 mei 2011

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Lease_accounting_for_financial_services_GL_IFRS/\\$FILE/Lease_accounting_for_financial_services_GL_IFRS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Lease_accounting_for_financial_services_GL_IFRS/$FILE/Lease_accounting_for_financial_services_GL_IFRS.pdf)

Kamp, B. , IASB zwakt nieuwe vorm lessor-accounting af, *F&A Actueel*, 26 februari 2010, geraadpleegd op 10 mei 2011

<http://www.bdo.nl/AA/Documents/IASB%20lease%20ontwikkelingen.pdf>

Lof, Van Der, M. , IASB's leasingvoorstellen leiden tot grote veranderingen in de bankensector, *Eye on Finance*, oktober 2010, geraadpleegd 12 mei 2011

[http://www.hollandlaw.nl/Publication/vwLUAssets/Leasingvoorstellen_-_Michiel_van_der_Lof/\\$File/Leasingvoorstellen%20Michiel%20van%20der%20Lof%20EoF%20oktober%202010.pdf](http://www.hollandlaw.nl/Publication/vwLUAssets/Leasingvoorstellen_-_Michiel_van_der_Lof/$File/Leasingvoorstellen%20Michiel%20van%20der%20Lof%20EoF%20oktober%202010.pdf)

PricewaterhouseCoopers, The future of leasing, Januari 2010, geraadpleegd op 11 mei 2011

http://download.pwc.com/ie/pubs/proposals_on_leasing_jan2010.pdf

Vinke-Smits, E. , IFRS en US GAAP lease-accounting regels op de schop, 17 oktober 2010, geraadpleegd op 10 mei 2011

<http://www.accountancynieuws.nl/actueel/vaktechniek/nieuwe-exposure-draft-lease-accounting-brengt-veel.93979.lynkx?PostedField%5Bkeyword%5D=lease&pageStart=31&Confirmed=Zoeken>

Jaarverslagen:

Fugro, geraadpleegd op 6 juni 2011

<http://jaarverslag.info/annualreports/fugro>

Philips, geraadpleegd op 6 juni 2011

<http://www.philips.com/about/investor/financialresults/annualreports/index.page>

Richtlijnen:

FASB No. 13, geraadpleegd 18 mei

<http://www.fasb.org/pdf/fas13.pdf>

IAS 17

<http://www.iasplus.com/standard/ias17.htm>

RJ 292

[http://www.rjnet.nl/readfile.aspx?ContentID=66825&ObjectID=907912&Type=1&File=0000035001_RJ-Uiting%202011-3%20Richtlijn%2090%20Financi%C3%ABle%20instrumenten%20\(aangepast%202011\)%20def.pdf](http://www.rjnet.nl/readfile.aspx?ContentID=66825&ObjectID=907912&Type=1&File=0000035001_RJ-Uiting%202011-3%20Richtlijn%2090%20Financi%C3%ABle%20instrumenten%20(aangepast%202011)%20def.pdf)

Overige informatie:

Philips

<http://www.philips.nl/about/company/index.page>

Fugro

<http://www.fugro.nl/over-fugro/>

Bijlage 1: Verschillen tussen sectoren door de nieuwe lease regelgeving

In % behalve <i>leverage</i>	Gemiddelde stijging schuldenlast	% ondernemingen met meer dan 25% stijging	Gemiddelde stijging <i>leverage</i> (procentpunten)	Gemiddelde stijging EBITDA
Detailhandelketens	213	71	64	55
Overige dienstverlening	51	35	34	25
Transport	95	38	31	44
Telecom	23	21	20	16
Zakelijke dienstverlening	158	52	19	27
Amusement	25	18	19	13
Hotels	101	41	18	30
Groothandel	34	28	17	21
Alle ondernemingen	58	24	13	18
Productie	50	21	9	13
Bouw	68	20	8	14
Olie, gas en mijnbouw	30	16	7	10
Financiële dienstverlening	27	11	6	15
Energiebedrijven	3	3	2	6

Bijlage 2: Verschillen tussen landen door de nieuwe lease regelgeving

In % behalve <i>leverage</i>	Gemiddelde stijging schuldenlast	% ondernemingen met meer dan 25% stijging	Gemiddelde stijging <i>leverage</i> (procentpunten)	Gemiddelde stijging EBITDA 2008
Nederland	111	35	27	27
Groot-Brittannië	110	42	20	24
Italië	42	18	20	30
Frankrijk	27	36	20	31
Zweden	68	33	17	21
Duitsland	84	33	16	18
Verenigde Staten	34	19	15	15
Alle ondernemingen	58	24	13	18
Zwitserland	100	34	12	28
Singapore	48	28	8	20
Hong Kong	75	19	7	18
China	41	18	5	13
Japan	187	19	2	30

Bijlage 3: Vaste activa in lease (Fugro)

5.35.3 Vaste activa in lease

De Groep heeft geen vaste activa in lease opgenomen onder materiële vaste activa.

Bijlage 4: Niet in de balans opgenomen verplichtingen (Fugro)

5.56 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

5.56.1 Operationele lease als huurder

Niet-opzegbare operationele lease-overeenkomsten dienen als volgt betaald te worden:

(EUR x 1.000)	2010	2009
Minder dan een jaar	126.248	128.959
Tussen één en vijf jaren	233.097	256.356
Meer dan vijf jaren	49.135	77.463
	<u>408.480</u>	<u>462.778</u>

De Groep huurt een aantal kantoor-, opslag- en laboratoriumfaciliteiten en schepen in de vorm van een operationele lease. De contractduur loopt uiteen van drie tot tien jaren waarbij in principe de mogelijkheid bestaat de lease te vernieuwen na afloop van die periode. De leasetermijnen worden jaarlijks aangepast om de marktcondities weer te geven. Geen van deze leaseconstructies bevat voorwaardelijke huursommen.

Bijlage 5: Geconsolideerde balans Fugro NV

2 Geconsolideerde balans		
Per 31 december		
(EUR x 1.000)	2010	2009
Activa		
(5.35) Materiële vaste activa	1.291.314	1.043.227
(5.36) Immateriële activa	576.433	492.690
(5.38) Investeringsverwerkt volgens 'equity'-methode	7.836	1.359
(5.39) Overige beleggingen	62.533	23.541
(5.40) Uitgestelde belastingvorderingen	18.891	25.677
Vaste activa	1.957.007	1.586.494
(5.41) Voorraden	219.028	80.634
(5.42) Handelsvorderingen en overige vorderingen	803.241	572.010
(5.34) Actuele belastingvorderingen	29.352	19.384
(5.43) Liquide middelen	81.363	107.795
Flottende activa	1.132.984	779.823
Totaal activa	3.089.991	2.366.317
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	4.014	3.939
Agio	431.441	431.441
Reserves	800.644	488.941
Onverdeeld resultaat	272.219	263.410
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de Venootschap	1.508.318	1.187.731
Minderheidsbelang	14.929	11.779
(5.44) Totaal eigen vermogen	1.523.247	1.199.510
Verplichtingen		
(5.46) Leningen en overige financieringsverplichtingen	590.862	441.339
(5.47) Personeelsbeloningen	76.100	72.582
(5.48) Voorzieningen	5.204	6.240
(5.40) Uitgestelde belastingverplichtingen	14.780	7.124
Langlopende verplichtingen	686.946	527.285
(5.43) Rekening-courantkredieten banken	300.301	167.556
(5.46) Leningen en overige financieringsverplichtingen	23.658	25.826
(5.49) Handelsschulden en overige schulden	474.208	350.043
Belastingen en premies sociale verzekeringen	45.222	40.513
(5.34) Actuele belastingverplichtingen	36.409	55.584
Kortlopende verplichtingen	879.798	639.522
Totaal verplichtingen	1.566.744	1.166.807
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	3.089.991	2.366.317

Bijlage 6: Externe kosten (Fugro)

5.28 Externe kosten (EUR x 1.000)	2010	2009
Kosten uitbesteed werk	408.651	352.566
Kosten operationele leases	195.007	156.182
Seismische en geologische data	88.758	63.987
Overige kosten	73.171	51.678
	765.587	624.413

Bijlage 7: Niet in de balans opgenomen verplichtingen (Fugro)

5.56 Niet in de balans opgenomen verplichtingen 5.56.1 Operationele lease als huurder Niet-opzegbare operationele lease-overeenkomsten dienen als volgt betaald te worden:	2010	2009
(EUR x 1.000)		
Minder dan een jaar	126.248	128.959
Tussen één en vijf jaren	233.097	256.356
Meer dan vijf jaren	49.135	77.463
	408.480	462.778

De Groep huurt een aantal kantoor-, opslag- en laboratoriumfaciliteiten en schepen in de vorm van een operationele lease. De contractduur loopt uiteen van drie tot tien jaren waarbij in principe de mogelijkheid bestaat de lease te vernieuwen na afloop van die periode. De leasetermijnen worden jaarlijks aangepast om de marktcondities weer te geven. Geen van deze leaseconstructies bevat voorwaardelijke huursommen.

In het boekjaar 2010 werd uit hoofde van operationele leaseovereenkomsten EUR 195 miljoen als last in de gerealiseerde resultaten opgenomen (2009: EUR 156 miljoen).

De Groep treedt in principe niet op als verhuurder.

Bijlage 8: Verplichtingen van Philips in het jaar 2010

Contractual cash obligations at December 31, 2010

in millions of euros

	payments due by period				
	total	less than 1 year	1-3 years	3-5 years	after 5 years
Long-term debt ¹⁾	3,808	1,111	493	254	1,950
Finance lease obligations ¹⁾	178	44	65	29	40
Short-term debt ^{1,9)}	686	686	-	-	-
Operating leases ¹⁾	640	173	234	123	110
Derivative assets and liabilities ¹⁾	472	47	374	51	-
Interest on debt ²⁾	1,596	161	207	190	1,038
Trade and other payables ³⁾	3,691	3,691	-	-	-
	11,071	5,913	1,373	647	3,138

¹⁾ Short-term debt, long-term debt, lease obligations and derivatives are included in the Company's consolidated balance sheet

²⁾ Approximately 45% of the debt bears interest at a floating rate. Interest on debt has been estimated based upon average rates in 2010

³⁾ Excluding derivatives, shown separately

⁹⁾ Excluding current portion of long-term debt

Bijlage 9: Balans van Philips NV 2010

Assets		2009	2010
Non-current assets			
7 23	Property, plant and equipment:		
	- At cost	8,054	8,325
	- Less accumulated depreciation	(4,802)	(5,060)
		3,252	3,265
8	Goodwill	7,362	8,035
9	Intangible assets excluding goodwill:		
	- At cost	6,466	7,197
	- Less accumulated amortization	(2,305)	(2,999)
		4,161	4,198
10	Non-current receivables	85	88
4	Investments in associates	281	181
11	Other non-current financial assets	691	479
3	Deferred tax assets	1,243	1,351
12	Other non-current assets	1,543	75
	Total non-current assets	18,618	17,672
Current assets			
13	Inventories - net	2,913	3,865
14	Current financial assets	191	5
15	Other current assets	334	348
32	Derivative financial assets	102	112
3	Income tax receivable	81	79
16 30	Current receivables:		
	- Accounts receivable - net	3,669	4,104
	- Accounts receivable from related parties	14	20
	- Other current receivables	219	231
		3,902	4,355
33	Cash and cash equivalents	4,386	5,833
	Total current assets	11,909	14,597
		30,527	32,269

Equity and liabilities

	2009	2010
Equity		
17 Shareholders' equity:		
Preference shares, par value EUR 0.20 per share:		
- Authorized: 2,000,000,000 shares (2009: 2,000,000,000 shares), issued none		
Common shares, par value EUR 0.20 per share:		
- Authorized: 2,000,000,000 shares (2009: 2,000,000,000 shares)		
- Issued and fully paid: 986,078,784 shares (2009: 972,411,769 shares)	194	197
Capital in excess of par value	-	354
Retained earnings	15,947	15,416
Revaluation reserve	102	86
Other reserves	(461)	69
Treasury shares, at cost 39,572,400 shares (2009: 44,954,677 shares)	(1,187)	(1,076)
	14,595	15,046
Non-controlling interests	49	46
Group equity	14,644	15,092
Non-current liabilities		
18 23 Long-term debt	3,640	2,818
19 24 28 Long-term provisions	1,734	1,716
3 Deferred tax liabilities	530	171
20 Other non-current liabilities	1,929	1,714
Total non-current liabilities	7,833	6,419
Current liabilities		
18 23 Short-term debt	627	1,840
32 Derivative financial liabilities	276	564
3 Income tax payable	118	291
23 30 Accounts and notes payable:		
- Trade creditors	2,775	3,686
- Accounts payable to related parties	95	5
	2,870	3,691
21 Accrued liabilities	2,740	2,995
19 24 28 Short-term provisions	716	623
22 Other current liabilities	703	754
Total current liabilities	8,050	10,758
23 24 Contractual obligations and contingent liabilities		
	30,527	32,269

